

**STRATEGIA INTEGRACJI I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
MIASTA I GMINY KROTOSZYN
NA LATA 2007-2013**

SIERPIEŃ 2006

SPIS TREŚCI

1. CZĘŚĆ WSTĘPNA	3
1.1. TŁO I PRZYCZYNY	4
1.2. WARTOŚCI, ZASADY, DEFINICJE	6
1.3. STRUKTURA DOKUMENTU	10
1.4. PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH	12
2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA	21
2.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY	22
2.2. DEMOGRAFIA	23
2.3. MARGINALIZACJA I WYKLUCZENIE W PERSPEKTYWIE OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ	26
2.4. KWESTIA DZIECKA	35
2.5. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH	40
2.6. KWESTIA UZALEŻNIEŃ	45
2.7. KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI	48
2.8. KWESTIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	49
2.9. IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY	51
2.10. ANALIZA SWOT	55
2.11. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	62
2.12. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ	76
3. CZĘŚĆ PROGRAMOWA	78
3.1. MISJA	79
3.2. CELE STRATEGICZNE	81
3.3. MONITORING I WDRAŻANIE STRATEGII	92
4. UWAGI KOŃCOWE	96

1. CZĘŚĆ WSTĘPNA

Część wstępna zawiera elementarne informacje dotyczące zasad konstruowania dokumentu. Przedstawione w niej zostały aspekty prawne, będące podstawą działania samorządu lokalnego, zasady i wartości, na których opiera się lokalna polityka społeczna oraz najważniejsze informacje dotyczące metodyki pracy nad strategią. Jest tutaj także pokazany związek analizy z innymi dokumentami strategicznymi funkcjonującymi na różnych poziomach administrowania i zarządzania.

1.1. TŁO I PRZYCZYNY

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych ma stanowić podstawę do realizacji względnie trwałych wzorów interwencji społecznych, podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk) występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. Dokument charakteryzuje w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji rozwiązujących kwestie społeczne, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin.

Obowiązek opracowania Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 17. ust. 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. z 2004 r. Nr 64, poz. 593 z późn. zm.). Różnorodność problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości.

Są to m.in.:

- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2003 r. Nr 96, poz. 873 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2003 r. Nr 122, poz. 1143 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2004 r. Nr 99, poz. 1001),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2002 r. Nr 147, poz. 1231 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 1997 r. Nr 123, poz. 776 z późn. zm.),
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2003 r. Nr 228 poz. 2255 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2005 r. Nr 179, poz. 1485),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U z 2005 r. Nr 180 poz. 1493).

Oprócz wspomnianych aktów prawnych przy realizacji strategii może zachodzić potrzeba odwołania się również do ustaw i aktów wykonawczych z zakresu ochrony zdrowia, oświaty i edukacji publicznej, budownictwa socjalnego.

Europejska polityka społeczna została określona w głównej mierze podczas Szczytu Lizbońskiego w 2000 roku, na którym kraje członkowskie Unii Europejskiej uznały, że zwalczanie ubóstwa i wykluczenia społecznego będzie centralnym elementem w procesie modernizacji europejskiego modelu społecznego. W roku 2001 uzgodniony został przez Radę, Parlament i Komisję Europejską „Wspólnotowy program na rzecz walki z wykluczeniem społecznym na lata 2002-2006”. Jego celem jest wsparcie współpracy pomiędzy krajami Unii Europejskiej i zwiększenie skuteczności przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Polska zgłosiła gotowość przystąpienia do programu, w efekcie czego podjęła prace nad przygotowaniem Memorandum w sprawie Integracji Społecznej (Joint Inclusion Memorandum – JIM), Narodowej Strategii Integracji Społecznej oraz Krajowego Planu Działania na rzecz Integracji Społecznej. Powołany przez Prezesa Rady Ministrów w roku 2003 Zespół Zadaniowy do spraw Reintegracji Społecznej opracował dokument pt.: „Narodowa Strategia Integracji Społecznej dla Polski”. Autorzy tego dokumentu podjęli próbę dokonania całościowej analizy sytuacji społecznej w Polsce, wskazania priorytetowych problemów oraz dobrych praktyk na rzecz inkluzji osób i grup.

Opracowując lokalną strategię integracji i rozwiązywania problemów społecznych, uwzględniono dokumenty programowe, w których akcentuje się konieczność zapewnienia dialogu i partnerskiej współpracy instytucji rządowych, samorządowych, organizacji pozarządowych oraz biznesu. Uznaje się także za niezbędną partnerską współpracę z osobami podlegającymi wykluczeniu społecznemu.

Wspomniane dokumenty to przede wszystkim:

- Narodowy Plan Rozwoju na lata 2004-2006,
- Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 (Narodowa Strategia Spójności 2007-2013),
- Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego,
- Sektorowy Program Operacyjny Rozwoju Zasobów Ludzkich.

1.2. WARTOŚCI, ZASADY, DEFINICJE

Wartość to termin używany do określenia tego, co godne uznania i pożądanego, cenne i dobre. Człowiek budujący swój system wartości pewne z nich eliminuje (odrzuca jako złe, czyli traktuje je jako „antywartości”), inne pozostawia i hierarchizuje według przypisywanej im ważności.

Wartość jest cechą względną, a to oznacza, że nie zawsze, nie w każdym miejscu, nie przez wszystkich i nie w każdych okolicznościach przypisywana jest przedmiotom podlegającym ocenie. Przedmiotami wartościowania w polityce społecznej są najczęściej stosunki społeczne, stan zaspokojenia potrzeb, instytucje społeczne, stosunki między człowiekiem a przyrodą.

Polityka społeczna oparta na określonych zasadach, normach i wartościach może być postrzegana jako przewodnik działania państwa i władz samorządowych różnych szczebli w celu:

- kształtowania warunków życia ludności oraz stosunków międzyludzkich, a także ogólnych warunków rozwoju;
- harmonizowania i godzenia rozbieżnych interesów różnych grup społecznych oraz tworzenia warunków dla pokoju społecznego między kapitałem a pracą.

Z wartości wynikają zarówno cele polityki społecznej, jak i zasady. Źródła, z których czerpie wartości polityka społeczna, są bardzo różnorodne. Są to m.in. ideologie, doktryny społeczne i gospodarcze, społeczne oczekiwania wyrażane za pośrednictwem różnych kanałów społecznej komunikacji, normy zwyczajowe, poglądy osób znaczących w społeczeństwie. W polityce społecznej, odwołującej się do wartości cenionych przez społeczeństwo, ważny jest podział na wartości odczuwane i uznawane. Wartości odczuwane wiążą się głównie ze sferą emocjonalną, zaś uznawane opierają się na przekonaniach, że pewne cechy powinny być odczuwane jako wartość.

Zasady to ogólne doktryny i normy działania, którymi powinny kierować się podmioty polityki społecznej w realizacji podstawowego celu, jakim jest zaspokajanie potrzeb. Niektóre zasady polityki społecznej są tożsame z wartościami. Zasady, które są najczęściej artykułowane bądź realizowane w polityce społecznej, a które stają się dla twórców strategii podstawowymi fundamentami budowania społeczności lokalnej, wolnej od zagrożeń i problemów społecznych, to:

1. **Zasada samopomocy** – przejawia się w istnieniu i rozwoju pomocy wzajemnej ludzi zmagających się z podobnymi problemami życiowymi oraz pomocy silniejszych dla słabszych; zazwyczaj w ramach niewielkich nieformalnych grup.
2. **Zasada przezorności** – oznacza, że bezpieczeństwo socjalne jednostki nie może być tylko efektem świadczeń ze strony społeczeństwa, ale wynikać powinno także z odpowiedzialności człowieka za przyszłość własną i rodziny.
3. **Zasada solidarności społecznej** – najczęściej rozumiana jako przenoszenie konsekwencji, niekiedy utożsamiana z solidaryzmem społecznym, oznaczającym wyższość wspólnych interesów członków społeczeństwa nad interesami poszczególnych klas lub warstw.
4. **Zasada pomocniczości** – oznacza przyjęcie określonego porządku, w jakim różne instytucje społeczne dostarczają jednostce wsparcia, gdy samodzielnie nie jest w stanie zaspokoić swoich potrzeb; w pierwszej kolejności pomoc powinna pochodzić od rodziny, a następnie od społeczności lokalnej, a na końcu od państwa.
5. **Zasada partycypacji** – wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która poszczególnym ludziom zapewnia możliwość pełnej realizacji swoich ról społecznych, natomiast poszczególnym grupom pozwala zająć równoprawne z innymi miejsce w społeczeństwie.
6. **Zasada samorządności** – stanowi realizację takich wartości, jak wolność i podmiotowość człowieka, a wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która jednostkom i grupom gwarantuje prawo do aktywnego udziału w istniejących instytucjach społecznych oraz tworzenia nowych instytucji w celu skuteczniejszego zaspokajania potrzeb i realizacji interesów.
7. **Zasada dobra wspólnego** – przejawia się w takich działaniach władz publicznych, które uwzględniają korzyści i interesy wszystkich obywateli i polegają na poszukiwaniu kompromisów tam, gdzie interesy te są sprzeczne.
8. **Zasada wielosektorowości** – polega na równoczesnym funkcjonowaniu publicznych podmiotów polityki społecznej, organizacji pozarządowych i instytucji rynkowych, które dostarczają środków i usług służących zaspokajaniu potrzeb społeczeństwa.

Polityka społeczna, jako przewodnik czy też wskazówka działania oparta na zadeklarowanych wartościach i zasadach, określa i wyjaśnia misję, obejmuje możliwości i cele przedsięwzięć organizacyjnych, wymusza odpowiednie zachowania,

nakreślając przydział odpowiedzialności i towarzyszącą temu delegację kompetencji na wszystkie poziomy organizacyjne.

Z wymienionych powyżej zasad wynikają podstawowe cele, które powinny kształtować politykę społeczną w danym środowisku lokalnym. Są to przede wszystkim:

- dążenie do poprawy położenia materialnego i wyrównywanie szans życiowych grup społeczeństwa ekonomicznie i socjalnie najsłabszych;
- prowadzenie bieżących działań osłonowych;
- dostrzeganie z wyprzedzeniem zagrożeń społecznych;
- dorównywanie do standardów unijnych i międzynarodowych.

Polityka społeczna Unii Europejskiej opiera swoje założenia na działaniach związanych z polepszeniem warunków życia, pracy i kształcenia, zapewnieniem powszechności prawa do zatrudnienia i wykształcenia, a wreszcie stworzeniem systemu zabezpieczenia społecznego. Z uwagi na przystąpienie naszego kraju do tej struktury społeczno-gospodarczej jest rzeczą oczywistą i zrozumiałą, że właśnie te wartości i zasady stanowią fundament budowy dokumentu wskazującego lokalne problemy społeczne i metody ich rozwiązywania.

W polityce społecznej terminem „problemy społeczne” oznacza się wszelkiego rodzaju dolegliwości, zakłócenia, niedogodności występujące w życiu zbiorowym. Natomiast określeniem „kwestia społeczna” wyróżnia się wśród nich te, które:

- odznaczają się szczególną dolegliwością dla potencjału osobowego społeczeństwa;
- są następstwem niedostosowania sposobu, w jaki funkcjonuje społeczeństwo, do podstawowych potrzeb indywidualnych i zbiorowych;
- nie są możliwe do rozwiązania siłami pojedynczych grup ludzkich.

W węższym znaczeniu termin „kwestia społeczna” oznacza konkretny problem o szczególnie wysokim stopniu dotkliwości dla życia i współdziałania członków społeczności. W szerszym znaczeniu termin ten oznacza natomiast sprzeczność pomiędzy zasadami obowiązującymi w danym społeczeństwie, formacji ustrojowej czy nawet cywilizacji, a dążeniami jednostek i zbiorowości do godnego życia. Przyjmuje się, że źródła kwestii społecznych tkwią wewnątrz społeczeństwa, w mechanizmach życia zbiorowego i mogą być – jak każdy problem społeczny – ograniczane i rozwiązywane we wszystkich skalach współżycia: od rodziny poprzez środowiska lokalne i zawodowe po skalę ogólnopaństwową czy międzynarodową.

Mechanizmów powstawania problemów społecznych i kwestii społecznych upatrywać należy w funkcjonowaniu społeczeństwa. Są nimi przede wszystkim:

- dezorganizacja społeczeństwa;
- gwałtowna zmiana społeczna;
- opóźnienia kulturowe;
- przemiany gospodarcze wyprzedzające przemiany w sposobie myślenia i działania;
- złe funkcjonowanie instytucji politycznych czy administracyjnych;
- niekompetencja polityków czy urzędników państwowych;
- dysfunkcjonalność instytucji społecznych;
- dominacja grup społecznych, eksploatacja, wyzysk;
- nierówności społeczne, niesprawiedliwość społeczna;
- złe funkcjonowanie instytucji edukacyjnych;
- nieprzystosowanie do pełnienia określonych ról społecznych.

Funkcjonujące w środowisku lokalnym kwestie i problemy społeczne prowadzą do wykluczenia społecznego, czyli sytuacji uniemożliwiającej lub znacznie utrudniającej jednostce lub grupie zgodne z prawem pełnienie ról społecznych, korzystanie z dóbr publicznych i infrastruktury społecznej, gromadzenie zasobów i zdobywanie dochodów w godny sposób. Środkiem umożliwiającym przeciwdziałanie tej sytuacji jest integracja społeczna oparta na zasadach dialogu, wzajemności i równorzędności.

Podejmowane w tym celu działania wspólnotowe służą budowie społeczeństwa opartego na demokratycznym współuczestnictwie, rządach prawa i poszanowaniu różnorodności kulturowej. W społeczeństwie tym obowiązują i są realizowane podstawowe prawa człowieka i obywatela oraz skutecznie wspomaga się jednostki i grupy w realizacji ich celów życiowych.

Przygotowując dokument programowy, wskazujący kierunki działań samorządu w kształtowaniu i realizacji lokalnej polityki społecznej, nie można nie wspomnieć o wartości podstawowej, która posłużyła autorom za fundament przy jego opracowywaniu. Wartością tą jest zasada wspierania rodziny jako najważniejszej komórki społecznej. Jest ona głównym przesłaniem niniejszego dokumentu, gdyż od wspierania siły rodziny należy rozpocząć każdy rodzaj oferowanej pomocy.

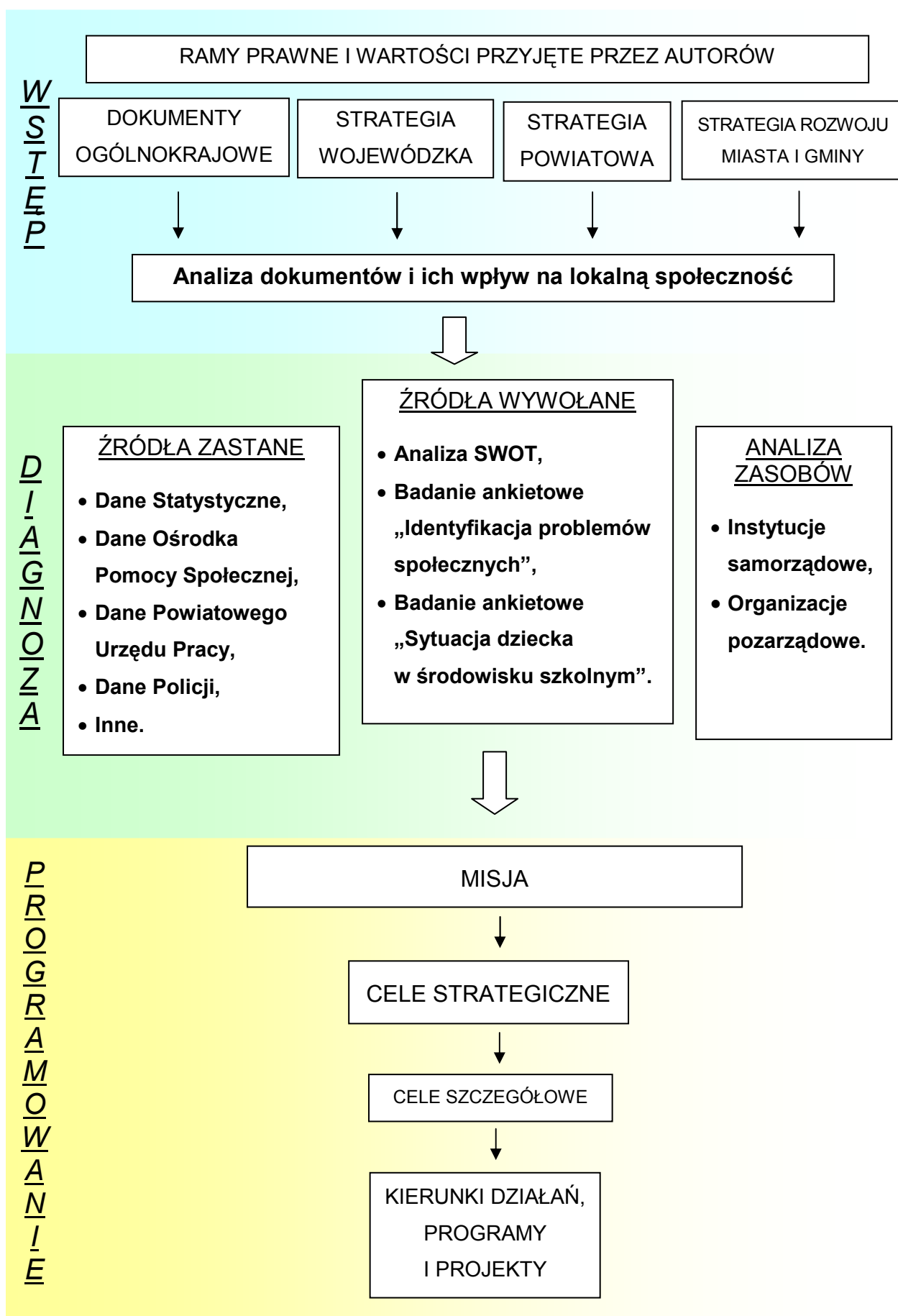
1.3. STRUKTURA DOKUMENTU

Strategie rozwiązywania problemów społecznych to względnie trwałe wzory interwencji społecznych podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk), występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. Mówiąc o gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, należy mieć na myśli w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji pomocy społecznej (i pokrewnych), prowadzone na terenie gminy, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin, mieszkańców gminy.

W oparciu o uzyskane informacje i materiały został przygotowany dokument, który pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej oraz wskaże obszary, które w najbliższym czasie powinny stać się przedmiotem szczególnej troski władz lokalnych. Metodyka opracowania dokumentu pozwoliła zaangażować środowisko lokalne w budowę strategii na najważniejszych etapach, od diagnozy do wdrożenia i realizacji.

Przedłożony materiał został opracowany w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Krotoszynie przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Pomoc zewnętrzna polegała głównie na doradztwie i systematyzacji układu głównych elementów wypracowanego dokumentu. Perspektywa czasowa obowiązywania niniejszego dokumentu została skomunikowana z głównymi dokumentami strategicznymi wpływającymi na rozwiązywanie lokalnych problemów, tj. Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia (Narodowa Strategia Spójności) oraz Narodową Strategią Integracji Społecznej, wyznaczającymi działania i stwarzającymi możliwość ubiegania się o środki zewnętrzne do 2013 roku.

METODOLOGIA OPRACOWANIA DOKUMENTU

1.4. PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH

Konstruując strategię integracji i rozwiązywania problemów społecznych gminy, należy pamiętać, że nie jest to jedyny dokument w obszarze polityki społecznej, którego skutki będą dotyczyły jej mieszkańców. Krytyczna analiza dokumentów programowych powstających na poziomie kraju, województwa czy powiatu pozwala na skuteczniejsze programowanie działań na poziomie lokalnym w taki sposób, by nie powielać pewnych działań, ale wpisywać się własnymi propozycjami programowymi w już funkcjonującą rzeczywistość formalnoprawną.

1.4.1. NARODOWE STRATEGICZNE RAMY ODNIESIENIA 2007-2013 (NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI 2007-2013)

Zgodnie z rozporządzeniem Rady ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności Rada Europejska na poziomie Wspólnoty przygotowała strategiczne wytyczne w sprawie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, określające indykatywne ramy interwencji funduszy, z uwzględnieniem innych polityk Wspólnoty. Projekt tego dokumentu Komisja Europejska opublikowała w dniu 5 lipca 2005 r. pod nazwą „Polityka spójności wspierająca wzrost gospodarczy i zatrudnienie: Strategiczne Wytyczne Wspólnoty 2007-2013” (SWW). Dla każdego z celów funduszy wytyczne te realizują priorytety Wspólnoty, w szczególności promowanie harmonijnego, zrównoważonego i trwałego rozwoju Wspólnoty. Wytyczne te są określone z uwzględnieniem zintegrowanych wytycznych w zakresie polityki gospodarczej oraz zatrudnienia – Zintegrowany Pakiet Wytycznych w sprawie wzrostu gospodarczego i zatrudnienia na lata 2005-2008 (ZPW).

Na podstawie zapisów Strategicznych Wytycznych Wspólnoty Polska opracowała „Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013” (NSRO), które integrują główne priorytety Wspólnoty z priorytetami polskimi, uwzględniając jednocześnie zapisy Krajowego Programu Reform, odpowiadającego na wyzwania zawarte w Strategii Lizbońskiej. Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia stanowią podstawę do programowania interwencji Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz Funduszu Spójności (FS).

„Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia na lata 2007-2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie” określają działania o charakterze rozwojowym, jakie Rząd polski zamierza podjąć w latach 2007-2013 w zakresie promowania trwałego wzrostu gospodarczego, wzrostu konkurencyjności oraz wzrostu zatrudnienia. NSRO służą jednocześnie zapewnieniu skutecznej pomocy na rzecz regionów i grup społecznie zmarginalizowanych oraz pomocy w restrukturyzacji sektorów i regionów problemowych.

Zakładanym efektem strategii proponowanej w NSRO jest znaczące podniesienie jakości życia mieszkańców Polski i zbliżenie poziomu rozwoju do obecnie najbiedniejszych starych państw członkowskich, a w dłuższej perspektywie poziomu zbliżonego do średniej europejskiej.

W wyniku przeprowadzonej analizy, która wskazała różnice w poziomie rozwoju społeczno-ekonomicznym kraju oraz poszczególnych jego regionów, w stosunku do innych krajów UE, oraz w odpowiedzi na wyzwania Strategii Lizbońskiej i cele Zintegrowanego Pakietu Wytycznych, których instrumentem realizacji na gruncie krajowym jest Krajowy Program Reform, sformułowano cel strategiczny Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007-2013. Zakłada on tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

Cel strategiczny osiągnąć będzie poprzez realizację horyzontalnych celów szczegółowych, co oznacza, że wszystkie programy, działania i projekty podejmowane w ramach NSRO realizują je jednocześnie aczkolwiek w różnym zakresie. Celami horyzontalnymi NSRO są m.in.:

- Poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa.
- Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej.
- Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski.
- Wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich.

1.4.2. NARODOWA STRATEGIA INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Cele polityki integracji społecznej w Polsce wynikają przede wszystkim z priorytetów określonych w przyjętej w czerwcu 2004 r. Narodowej Strategii Integracji Społecznej. Wynikają również z założeń w zakresie zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego przyjętych w grudniu 2000 r. przez Radę Europejską w Nicei. Polska w pełni zaakceptowała ich zasadność, co zostało oficjalnie potwierdzone poprzez przyjęcie w grudniu 2003 r. Wspólnego Memorandum Polski i Unii Europejskiej o Integracji Społecznej (Joint Inclusion Memorandum).

Zarówno Krajowy Plan Działania na rzecz Integracji Społecznej, jak i Wspólne Memorandum są elementami realizacji Strategii Lizbońskiej, która została przyjęta przez piętnaście krajów członkowskich UE w marcu 2000 roku.

Polskie priorytety wpisują się także w podstawowe założenia Zrewidowanej Strategii Spójności Społecznej Rady Europy, której inauguracja odbyła się w lipcu 2004 r. w Warszawie. Jednym z tych założeń jest budowanie integracji i spójności społecznej w oparciu o prawa człowieka, a zwłaszcza te prawa, które zostały zawarte w Zrewidowanej Europejskiej Karcie Społecznej.

Priorytety Narodowej Strategii Integracji Społecznej stworzone zostały z perspektywą ich realizacji do 2010 roku. Krajowy Plan Działania uwzględnia te priorytety, których realizacja jest szczególnie pilna. Wynikają one także z przedstawionej analizy sytuacji ekonomiczno-społecznej ilustrującej podstawowe przyczyny ubóstwa i zagrożenia wykluczeniem społecznym.

Priorytety zawarte w NSIS w zakresie realizacji **prawa do edukacji** są następujące:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym;
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim;
- upowszechnienie kształcenia na poziomie wyższym i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy;
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci;
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego.

W zakresie realizacji **prawa do zabezpieczenia socjalnego**:

- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego, którego poziom jest obecnie nieakceptowany i wymaga podjęcia zdecydowanych działań;

- ograniczenie tendencji wzrostowych rozwarstwienia dochodowego, tak aby różnice te nie odbiegały od przeciętnego poziomu w krajach UE.

Bezrobocie jest jedną z form wykluczenia społecznego silnie powiązaną z innymi jego przejawami, np. ubóstwem, w warunkach niskiej skuteczności systemu zabezpieczenia socjalnego dla osób bezrobotnych i ich rodzin. Dlatego też w Narodowej Strategii Integracji Społecznej cztery z dwudziestu priorytetów odnoszą się do sfery działań dotyczących realizacji **prawa do pracy**:

- ograniczenie bezrobocia długookresowego;
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży;
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród niepełnosprawnych;
- zwiększanie liczby uczestników aktywnej polityki rynku pracy.

W zakresie realizacji **prawa do ochrony zdrowia**:

- wydłużenie przeciętnego trwania życia w sprawności;
- upowszechnienie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- zwiększenie zakresu objęcia kobiet i dzieci programami zdrowia publicznego.

W zakresie realizacji **innych praw społecznych**:

- zwiększenie dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością;
- zapewnienie lepszego dostępu do pracowników socjalnych;
- rozwinięcie pomocy środowiskowej i zwiększenie liczby osób objętych jej usługami;
- zwiększenie zaangażowania obywateli w działalność społeczną;
- realizacja Narodowej Strategii Integracji Społecznej przez samorządy terytorialne;
- zwiększenie dostępu do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

1.4.3. KRAJOWY PLAN DZIAŁANIA NA RZECZ INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Krajowy Plan Działania na rzecz Integracji Społecznej to program poprawy dostępu do praw społecznych i zwiększania poziomu ich realizacji. Jest to również zasadniczy instrument osiągania integracji społecznej w europejskim modelu społecznym. Realizacja praw społecznych wymaga oczywiście poniesienia określonych

kosztów, tak samo jak realizacja wszystkich innych kategorii praw człowieka zawartych w prawie międzynarodowym i krajowym. Należy więc zapewnić w sposób trwały zasoby finansowe, kadrowe, lokalowe, rzeczowe i inne instytucjom odpowiedzialnym za realizację tych praw.

Prawa społeczne powinny mieć obecnie priorytet w wydatkach publicznych. Ich realizacja znacznie się pogorszyła w ostatnich latach, a więc zmniejsza się poziom integracji społecznej i zwiększa się skala i zasięg procesów wykluczenia społecznego. W Krajowym Planie Działań na rzecz Integracji Społecznej za najważniejsze uznano:

- działania edukacyjne, socjalne i zdrowotne zapobiegające wykluczeniu oraz wspierające grupy zagrożone;
- budowę systemu bezpieczeństwa socjalnego i przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu;
- realizację prawa do pracy dla każdego, w tym szczególnie dla grup defaworyzowanych na rynku pracy poprzez odpowiednią politykę makroekonomiczną i politykę zatrudnienia;
- rozwój systemu instytucjonalnego z jasnym podziałem odpowiedzialności instytucji rządowych i samorządowych, otwierającego przestrzeń dla aktywności obywatelskiej i upodmiotowienia osób korzystających z usług społecznych, świadczonych zarówno przez państwo, jak i przez organizacje pozarządowe.

Na poziomie operacyjnym ważne jest, że polska polityka integracji społecznej musi być realizowana **we współpracy z szeroko rozumianymi partnerami społecznymi**. Szczególnie chodzi tu o związki zawodowe i związki pracodawców, organizacje pozarządowe, samorządy lokalne oraz odpowiednie charytatywne instytucje kościołów i związków wyznaniowych. Niezależnie od osiągniętego poziomu zamożności oraz stanu koniunktury gospodarczej państwo nie jest w stanie zrealizować celów tej polityki bez partnerstwa z innymi instytucjami.

W tym kontekście ustalono następujące priorytety na najbliższe dwa lata:

- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną, głównie poprzez zwiększenie ich uczestnictwa w działalności organizacji pozarządowych i innych formach pracy społecznej oraz samopomocy;
- wzrost liczby samorządów, które z pełną wrażliwością i zaangażowaniem podejmą się tworzenia lokalnych strategii przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, a następnie zrealizują ich założenia.

1.4.4. WOJEWÓDZKA STRATEGIA ROZWOJU POMOCY SPOŁECZNEJ WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO

Ze względu na swój dalekosiężny charakter strategia budowana na poziomie lokalnym musi uwzględniać i brać pod uwagę przesłanki zawarte w dokumentach strategicznych podmiotów, z którymi gmina współpracuje na zasadzie partnerstwa. Jednym z nich jest samorząd województwa wielkopolskiego. Strategia Rozwoju Pomocy Społecznej Województwa Wielkopolskiego pozwala zaplanować działania województwa z zakresu polityki społecznej w taki sposób, aby przeciwdziałać najistotniejszym zagrożeniom społecznym przy aktywnym udziale samorządów lokalnych i organizacji pozarządowych. Zagrożenia takie, jak negatywne skutki ubóstwa i zjawisko wykluczenia społecznego, to wyzwania nie tylko dla Wielkopolski, ale również dla społeczeństwa współczesnej Europy.

Zadaniem samorządu województwa jest nie tylko rozwiązywanie problemów społecznych. To przede wszystkim organizowanie wsparcia i pomocy osobom potrzebującym w miejscu ich zamieszkania, a więc przy udziale jednostek organizacyjnych samorządów lokalnych. Województwo poprzez działalność Regionalnego Ośrodka Pomocy Społecznej pełni rolę wspierającą, aktywizującą, koordynującą i inicjującą nowe rozwiązania, zmierzające tym samym do wyrównywania poziomu życia mieszkańców Wielkopolski. Strategia określa główne działania samorządu województwa zgodnie z przypisanymi województwu zadaniami z zakresu pomocy społecznej.

Do generalnych celów niniejszej Strategii należy między innymi:

1. Zapewnienie mieszkańcom warunków do podwyższania poziomu życia.
2. Wzrost wewnętrznej integracji i istotna poprawa jakości przestrzeni.
3. Dostosowanie potencjału, struktury i organizacji województwa do wyzwań XXI w. i wymagań jednoczącej się Europy.

Przyjmując ww. cele, określono strategiczne kierunki działania pomocy społecznej w województwie wielkopolskim:

1. Rozwój gminnych i powiatowych specjalistycznych placówek pomocy społecznej, świadczących różnorodne usługi socjalne wynikające z potrzeb społeczności lokalnej.
 - A. Ilościowy rozwój placówek takich jak środowiskowe domy samopomocy, ośrodki interwencji kryzysowej, domy dziennego pobytu dla różnych grup

dysfunkcyjnych, świetlice socjoterapeutyczne dla dzieci i młodzieży, warsztaty terapii zajęciowej, domy pomocy społecznej stałego pobytu.

B. Jakościowy rozwój usług w placówkach dotychczas funkcjonujących.

1.1. Zwiększenie aktywności społeczności lokalnych.

1.2. Zmniejszenie negatywnych skutków problemów społecznych (niepełnosprawność, bezrobocie, bezdomność, przemoc, alkoholizm, narkomania).

1.4.5. STRATEGIA ROZWOJU POMOCY SPOŁECZNEJ POWIATU KROTOSZYŃSKIEGO NA LATA 2003-2012

Stworzenie ponadgminnej polityki rozwiązywania problemów społecznych jest jednym z istotnych zadań powiatu wynikających z ustawy o pomocy społecznej. Założenia tej polityki winny znaleźć się w Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Dokument ten, określający najistotniejsze problemy do rozwiązania w najbliższej przyszłości, ma wyjść naprzeciw potrzebom społeczności lokalnej, wytyczyć kierunki działania administracji powiatowej oraz wyznaczyć cele i zadania funkcjonujących struktur. Ich realizacja ma na celu złagodzenie zjawisk niekorzystnych dla ludzi, którzy, z różnych powodów, znajdują się w potrzebie.

W trakcie prac nad „Strategią Rozwoju Pomocy Społecznej Powiatu Krotoszyńskiego na lata 2003-2012” określono podstawowy cel strategiczny („Umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych w oparciu o zintegrowany system pomocy społecznej na terenie powiatu krotoszyńskiego przy założeniu maksymalnej dostępności do świadczeń i usług, zapewnieniu określonego standardu, a przede wszystkim efektywności ekonomicznej”) oraz następujące strategiczne kierunki działania pomocy społecznej:

1. Rozwój gminnych i powiatowych specjalistycznych placówek pomocy społecznej, świadczących różnorodne usługi socjalne wynikające z potrzeb społeczności lokalnej.
2. Zwiększenie aktywności społeczności lokalnej.
3. Zmniejszenie negatywnych skutków problemów społecznych.

1.4.6. STRATEGIA ROZWOJU MIASTA I GMINY KROTOSZYN

Samorządy lokalne działające w warunkach gospodarki rynkowej, cechującej się dużą dynamiką zmian i niepewnością co do ich kierunków, muszą posiadać zdolność do wczesnego rozpoznawania zagrożeń, jak i dostrzegania pojawiających się szans. Silne oddziaływanie czynników zewnętrznych, w których istotną rolę odgrywa dynamika i ekspansywność jednostek terytorialnych (gmin miejskich i wiejskich oraz województw) konkurujących w dostępie do ograniczonego rynku inwestorów i kapitału wymuszają konieczność stosowania przez władze samorządowe odpowiednich metod zarządzania. W powyższych warunkach istotnego znaczenia nabiera zarządzanie strategiczne, które umożliwia dostosowanie funkcjonowania jednostek terytorialnych do zmian zachodzących w otoczeniu. Jest to proces polegający na realizacji długofalowych celów przy wykorzystaniu nadarzających się szans i unikaniu pojawiających się zagrożeń. Zarządzanie strategiczne oparte jest na opracowywaniu, wdrażaniu i kontroli realizacji planów strategicznych. W obecnych warunkach polskich – na poziomie zarządzania lokalnego (gminnego) – jedną z podstawowych ról wśród tego typu planów pełnią strategie rozwoju. W opracowaniach tych określone są cele rozwoju lokalnego oraz sposoby realizacji tych celów przy wyróżnieniu najbardziej pożądanых dla rozwoju gminy działalności.

W toku prac nad Strategią Rozwoju Miasta i Gminy Krotoszyn określono następującą deklarację misji: „Miasto i Gmina Krotoszyn zapewnia warunki dla rozwoju przedsiębiorczości. W oparciu o istniejące zasoby gospodarcze i społeczne tworzy podstawy zrównoważonego rozwoju wszystkich dziedzin życia lokalnej społeczności na miarę europejskich standardów”.

Następnie określono trzy cele strategiczne, a w ich obrębie programy i projekty strategiczne. Ich realizacja w perspektywie 10-letniej ma doprowadzić do osiągnięcia, określonego w misji strategii, pożądanego stanu rozwoju miasta i gminy Krotoszyn. W odniesieniu do sfery społecznej sformułowano następujące: cel, programy i projekty strategiczne:

I. Rozwój usług społecznych.

1. Oświata, kultura i ochrona dziedzictwa kulturowego.

- Rozwój i modernizacja infrastruktury dydaktycznej, sportowej i kulturalnej.
- Doposażenie placówek oświatowych i kulturalnych w pomoce dydaktyczne.
- Przeprowadzenie inwentaryzacji zabytków kultury materialnej regionu.

2. Zdrowie, pomoc społeczna, bezpieczeństwo.

- Poprawa dostępu do specjalistycznej opieki zdrowotnej, leczenia szpitalnego, rehabilitacji i programów profilaktyki zdrowotnej.
- Modernizacja i rozbudowa infrastruktury szpitala.
- Likwidacja barier architektonicznych.
- Organizacja zakładu aktywności zawodowej i miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych.
- Zwiększenie bezpieczeństwa.

3. Rozwój sportu, turystyki i rekreacji.

- Wspieranie tworzenia bazy noclegowej.
- Dalszy rozwój infrastruktury i oferty sportowej i rekreacyjnej.

2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

Część diagnostyczna zawiera diagnozę problemów społecznych gminy. Diagnoza została oparta na badaniu źródeł zastanych oraz analizie skonstruowanych specjalnie do tego celu ankiet i wywiadów.

2.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Krotoszyn jest gminą miejsko-wiejską położoną na pograniczu Wielkopolski i Dolnego Śląska, w południowej części województwa wielkopolskiego. Zajmuje powierzchnię 255,5 km² i liczy 41.347 mieszkańców, z czego 30.029 osób mieszka w mieście.

Miejsko-wiejska gmina Krotoszyn jest jedną z sześciu jednostek samorządu terytorialnego wchodzącego w skład powiatu krotoszyńskiego. Do gminy, oprócz miasta Krotoszyn, należy trzydzieści sołectw (rycina 1): Baszyny, Benice, Biadki, Bożacin, Brzoza, Chwaliszew, Durzyn, Duszna Górka, Dzierżanów, Gorzupia, Janów, Jasne Pole, Kobierno, Lutogńiew, Nowy Folwark, Orpiszew, Osusz-Salnia, Raciborów, Romanów, Roszki, Różopole, Smoszew, Świnków, Tomnice, Ugrzele, Unisław, Ustków, Wielowieś, Wronów i Wróżewy. Od zachodu gmina Krotoszyn graniczy z gminami Pogorzela i Kobylin, od północy z gminami Koźmin, Rozdrażew i Dobrzyca, od wschodu z gminami Raszków i Ostrów Wielkopolski, od południa z miastem Sulmierzyce, a od południo-zachodu z gminą Zduny.

Rycina 1. Gmina Krotoszyn.

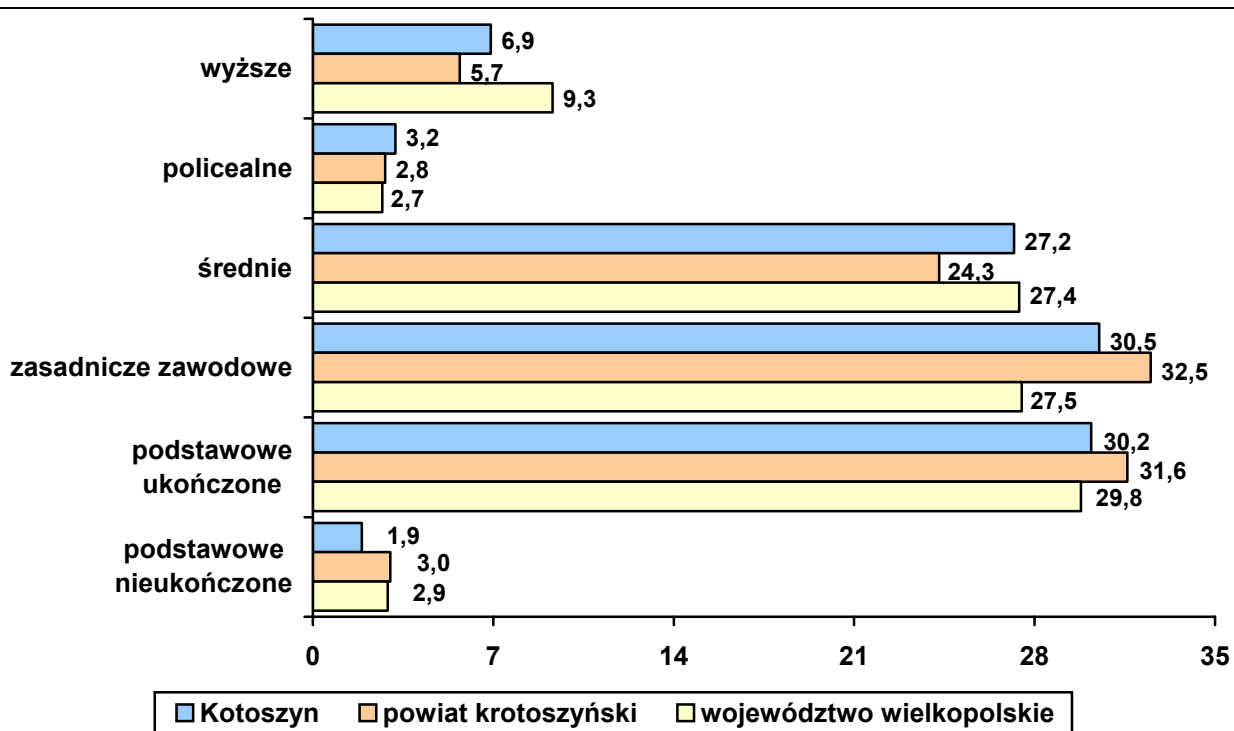
Pod względem fizycznogeograficznym gmina Krotoszyn leży na Nizinie Południowowielkopolskiej i ma charakter rolniczo-przemysłowy. Na terenie gminy krzyżują się dwa równorzędne szlaki komunikacji kolejowej i drogowej. Pierwszy z nich biegnie z północy na południe (Gniezno – Wrocław), drugi ze wschodu na zachód (Łódź – Zielona Góra).

Na terenie gminy Krotoszyn znajduje się 140 podmiotów gospodarczych publicznych i 3.505 podmiotów prywatnych. Jest tu dziewiętnaście przedszkoli (wraz z oddziałami przedszkolnymi), do których uczęszcza 1.033 dzieci, szesnaście szkół podstawowych, w których naukę pobiera 3.053 uczniów oraz osiem gimnazjów, do których uczęszcza 1.997 uczniów. Na terenie gminy są również cztery szkoły ponadgimnazjalne, w których uczy się 3.058 uczniów. Mieszkańcy gminy mają zapewnioną opiekę zdrowotną w trzynastu przychodniach zdrowia oraz siedemdziesięciu trzech gabinetach prywatnych.

2.2. DEMOGRAFIA

Poniżej prezentujemy sytuację demograficzną gminy Krotoszyn. W 2002 roku teren gminy zamieszkiwało 40.307 osób.

Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia w 2002 roku (dane w %)

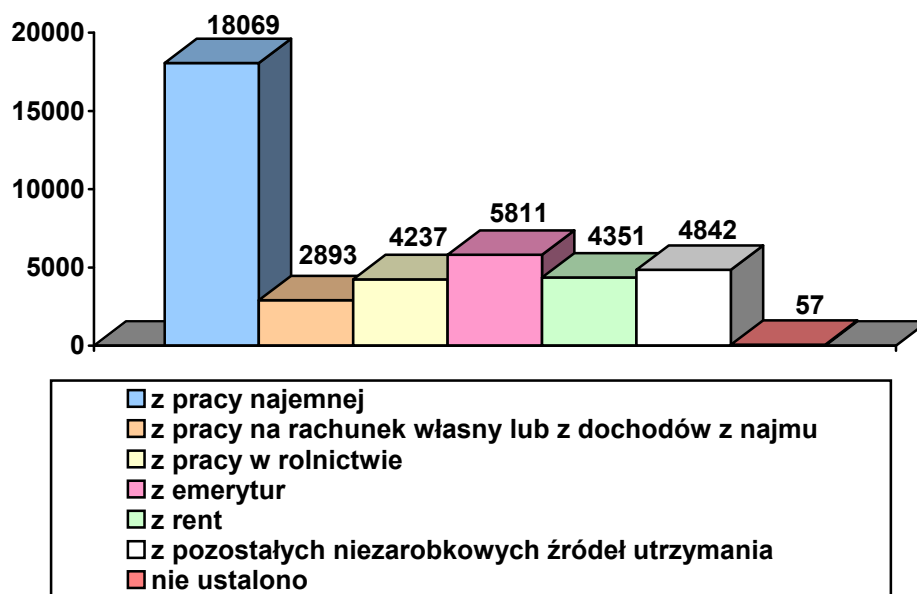

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

Analizując powyższe zestawienie, należy stwierdzić, iż struktura wykształcenia w gminie Krotoszyn w 2002 roku zbliżona była do struktury wojewódzkiej i zarazem nieznacznie odbiegała od struktury powiatowej. Największe grupy wśród ludności w wieku 13 lat i więcej (33.469 osób) stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym, podstawowym ukończonym i średnim (odpowiednio 30,5, 30,2 i 27,2% ogółu ludności), a wykształceniem wyższym legitymowało się jedynie 6,9% mieszkańców.

Poziom wykształcenia lokalnej społeczności jest ważną przesłanką w procesie oceny umiejętności i radzenia sobie poszczególnych osób przede wszystkim na rynku pracy. Im bowiem dana osoba jest lepiej wykształcona, tym łatwiej potrafi się przystosować do zmiennej rzeczywistości rynku pracy.

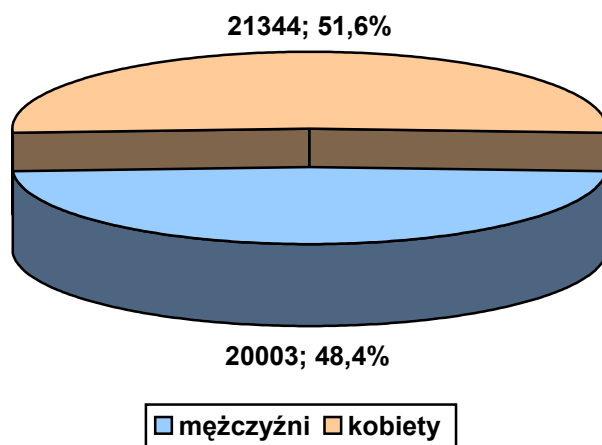
Ludność według głównego źródła utrzymania w 2002 roku

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

Według danych Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku spośród 40.307 mieszkańców gminy 25.199 osób (czyli 58,4%) utrzymywało się z pracy (lub najmu), w tym 20.962 osoby z pracy poza rolnictwem (18.069 osób z pracy najemnej i 2.893 osoby z pracy na własny rachunek lub z dochodów z najmu), a 4.237 osób z pracy w rolnictwie (w tym 3.775 osób z pracy we własnym gospodarstwie rolnym). Z niezarobkowego źródła utrzymywały się 15.004 osoby, z czego 5.811 mieszkańców gminy korzystało ze świadczeń emerytalnych, 4.351 osób otrzymywało renty, a 4.842 osoby utrzymywały się z pozostałych niezarobkowych źródeł utrzymania. Nie ustalono źródła utrzymania dla 57 osób.

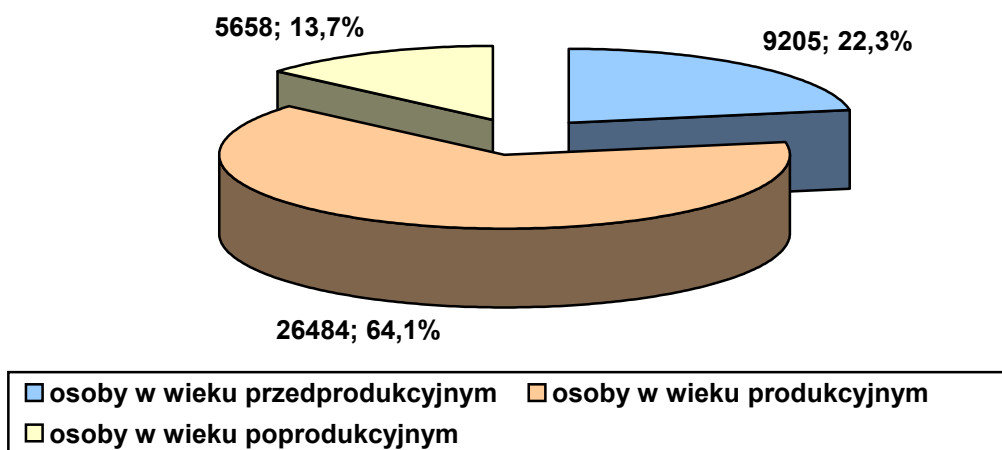
Ludność gminy Krotoszyn w 2005 roku

Dane Urzędu Miejskiego w Krotoszynie.

Według danych Urzędu Miejskiego w Krotoszynie z 31 grudnia 2005 roku gminę Krotoszyn zamieszkiwało 41.347 osób, w tym 20.003 mężczyzn i 21.344 kobiety. Na 100 mężczyzn przypadało 107 kobiet. Wskaźnik gęstości zaludnienia wynosił 162 osoby na 1 km².

Struktura wiekowa mieszkańców gminy Krotoszyn w 2005 roku

Dane Urzędu Miejskiego w Krotoszynie.

W 2005 roku teren gminy Krotoszyn zamieszkiwało 9.205 osób w wieku przedprodukcyjnym, 26.484 osoby w wieku produkcyjnym oraz 5.658 osób w wieku poprodukcyjnym.

Na przestrzeni minionych lat struktura demograficzna mieszkańców gminy ulegała zmianom i będzie zmieniać się nadal, co jest charakterystyczne dla całej

populacji mieszkańców kraju. Odnotowujemy systematycznie zmniejszającą się liczbę dzieci i młodzieży (w przedziale wiekowym 0-17 lat), co jest związane z malejącą dzietnością rodzin, natomiast wzrasta liczba osób w wieku poprodukcyjnym (60 lat dla kobiet i 65 dla mężczyzn). Ponieważ w niedalekiej przyszłości znaczna grupa osób w wieku produkcyjnym będzie kończyć swą działalność zawodową, zasila one grono seniorów, co z perspektywy systemu zabezpieczenia społecznego jest o tyle ważne, że wymaga dostosowania do potrzeb tej grupy odpowiedniej sfery usług społecznych.

Wzrost udziału osób starszych w ogóle populacji może przyczynić się do zwiększenia liczby osób niepełnosprawnych. Starsze grupy wiekowe są bardziej narażone na ryzyko niepełnosprawności – obecnie prawie 60% niepełnosprawnych jest wśród osób po 55 roku życia. Dodajmy, że proces starzenia się lokalnej społeczności wynika także skądinąd z pozytywnej przesłanki – wydłużania się średniego czasokresu życia.

2.3. MARGINALIZACJA I WYKLUCZENIE W PERSPEKTYWIE OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

System pomocy społecznej jako jeden z elementów zabezpieczenia społecznego polityki społecznej państwa ma za zadanie wspieranie osób i rodzin, które z przyczyn obiektywnych nie są w stanie zaspokoić swoich elementarnych potrzeb życiowych. Według ustawy o pomocy społecznej pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości (art. 2. 1).

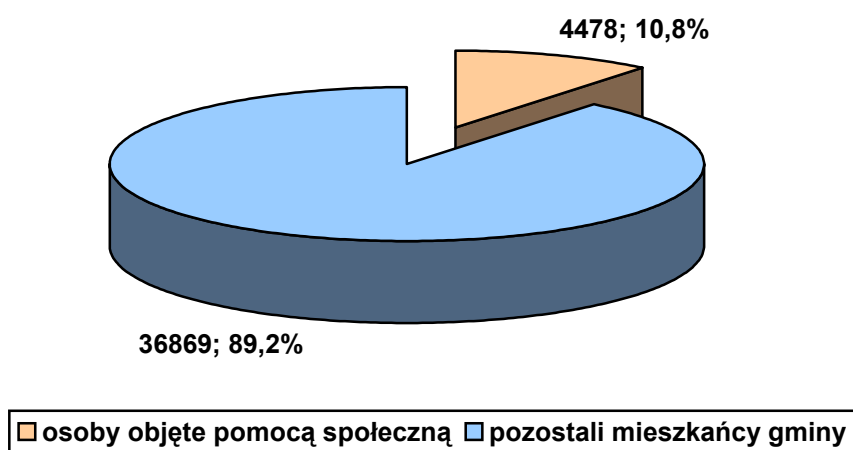
Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 3. 1). Ustawa o pomocy społecznej stwierdza, że udziela się pomocy osobom i rodzinom w szczególności z powodu: 1) ubóstwa; 2) sieroctwa; 3) bezdomności; 4) bezrobocia; 5) niepełnosprawności; 6) długotrwałej lub ciężkiej choroby; 7) przemocy w rodzinie; 8) potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności; 9) bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych; 10) braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze; 11) trudności w integracji osób, które otrzymały status

uchodźcy; 12) trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego; 13) alkoholizmu lub narkomanii; 14) zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej; 15) klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Krotoszyn odpowiedzialny jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Do jego obowiązków należy:

- prowadzenie diagnostyki jednostkowej i środowiskowej;
- bezpośrednie i pośrednie udzielanie świadczeń (w tym organizowanie opieki i usług domowych);
- współpraca z organizacjami i instytucjami, a zwłaszcza z samorządem lokalnym;
- aktywizowanie środowiska lokalnego.

Liczba osób korzystających z systemu pomocy społecznej a ludność gminy w 2005 roku

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krotoszynie.

Spośród 41.347 mieszkańców gminy, 4.478 osób skorzystało z systemu pomocy społecznej w roku 2005. Liczba ta obejmuje również pozostałych członków rodzin osób, którym decyzją administracyjną przyznano wsparcie.

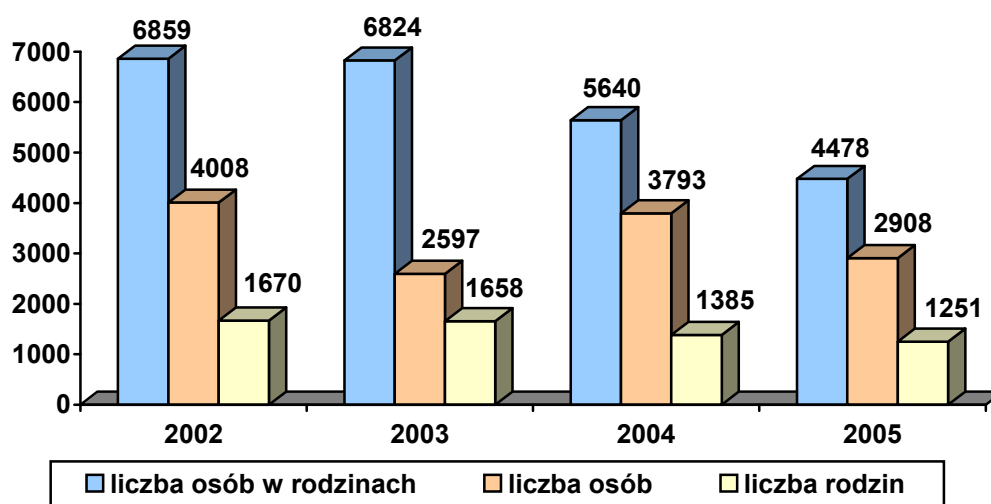
W 2004 roku mieliśmy do czynienia z kontynuacją tendencji obserwowanej od 1996 roku, polegającej na wzroście zasięgu ubóstwa obiektywnego szacowanego na podstawie wyników badań budżetów gospodarstw domowych (GUS).

W 2004 roku poniżej minimum egzystencji żyło 11,8% polskiego społeczeństwa (w porównaniu do 4,3% w 1996 r.). W okresie od 1996 do 2003 roku liczba osób żyjących poniżej granicy minimum egzystencji zwiększyła się w skali całego kraju

o 2,8 mln osób. Taki rodzaj ubóstwa nie wynika jedynie z krótkotrwałego pogorszenia się sytuacji rodzin, ale nabiera cech trwałości, przyczyniając się do długotrwałego pozbawienia możliwości korzystania z dóbr i usług, a tym samym prowadzi do wykluczenia społecznego.

Na syndrom głębokiego ubóstwa składa się bezrobocie połączone z niskim poziomem wykształcenia głowy gospodarstwa domowego, wielodzietność oraz fakt zamieszkania w małych ośrodkach miejskich oraz na wsi, szczególnie na obszarach dotkniętych bezrobociem strukturalnym. Wzrost skali ubóstwa w ostatnich latach dokonał się przy poprawie przeciętnej sytuacji materialnej ogółu społeczeństwa, co świadczy o rosnących w społeczeństwie nierównościach w sytuacji dochodowej i poziomie życia.

Osoby objęte pomocą społeczną w latach 2002-2005

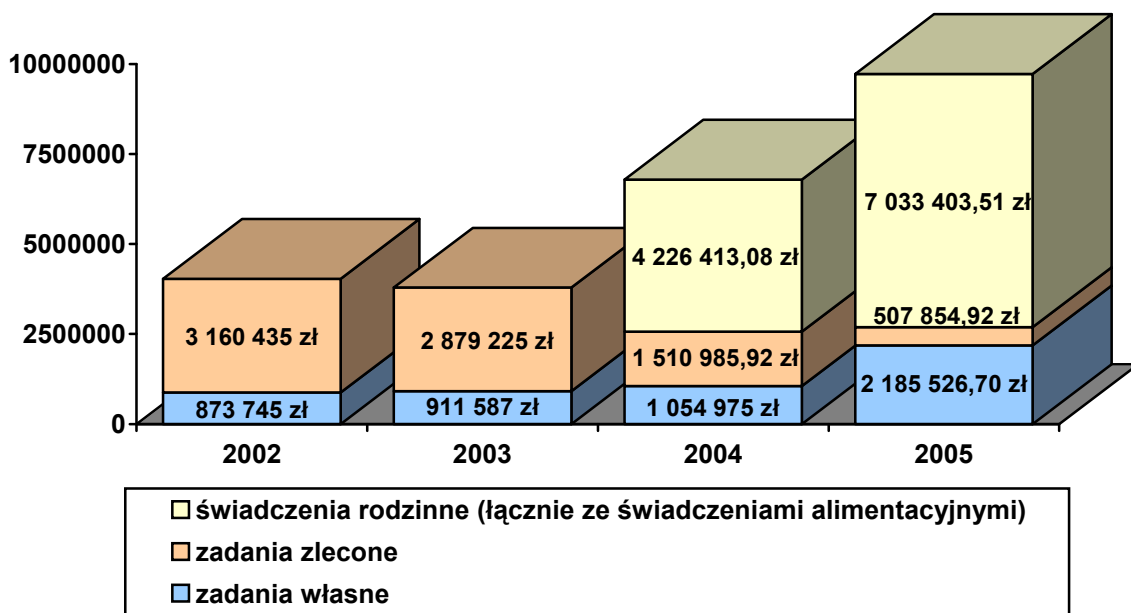
Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krotoszynie.

Jak pokazuje powyższy wykres, liczba osób objętych systemem pomocy społecznej ulega zmianom. Wynika to nie zawsze ze skali pojawiających się problemów społecznych, a przede wszystkim z ubóstwa. Decydujący wpływ na korzystanie z systemu pomocy społecznej w Polsce mają regulacje prawne zawarte w ustawie o pomocy społecznej oraz innych aktach normatywnych. Podstawową przesłanką przyznania świadczeń jest kryterium dochodowe osoby i rodziny.

Obecnie kryterium to ustalono na poziomie 461 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 316 zł na osobę w rodzinie. Niski poziom kwot uprawniających do przyznania świadczeń zawęża liczbę potrzebujących i może istotnie wypaczać skalę występującego ubóstwa. Na wahania liczby uprawnionych do

świadczeń wpływ miały m.in. ustawa o rencie socjalnej i ustawa o świadczeniach rodzinnych, które spowodowały w 2004 przejście części klientów systemu do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i płatnika świadczeń rodzinnych.

Wydatki na pomoc społeczną w latach 2002-2005 i świadczenia rodzinne w 2004 i 2005 r.

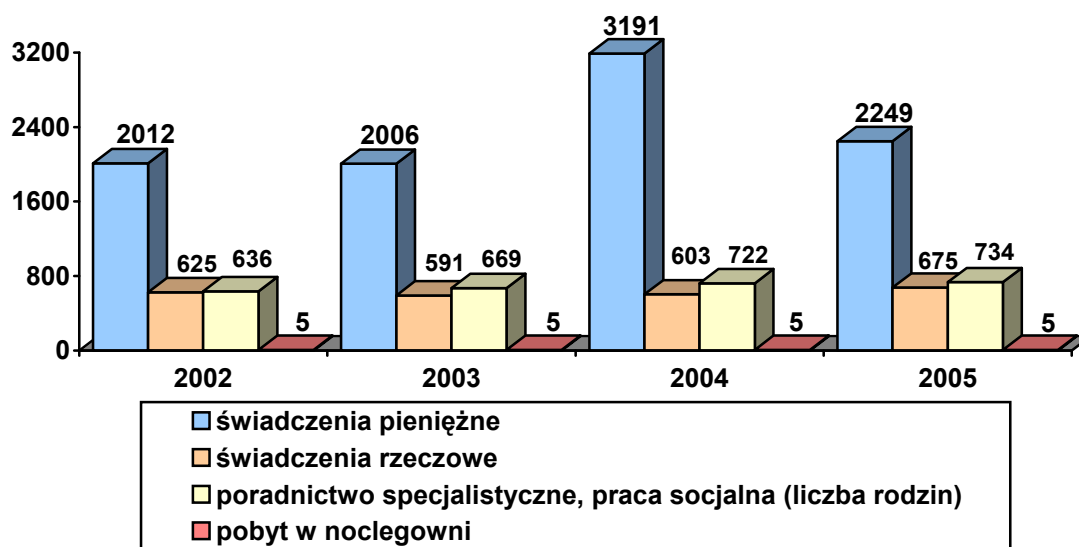

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krotoszynie.

Na wykresie przedstawiono wysokość środków finansowych pozostających w dyspozycji Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, uwzględniając wydatki na zadania własne pochodzące z budżetu gminy, kwoty na zadania zlecone uzyskane z budżetu państwa oraz wartość świadczeń rodzinnych. Analizując wysokość nakładów przeznaczonych na pomoc społeczną w gminie, należy zauważyć, iż nakłady finansowe przeznaczane na wspomaganie osób i rodzin w latach 2004-2005 znacznie wzrosły w porównaniu z latami poprzednimi. Taki stan rzeczy jest efektem wprowadzenia zmian ustawowych czyniących ośrodek dysponentem środków na świadczenia rodzinne, które – co potwierdzają powyżej przedstawione dane – stanowią niebagatelną pozycję w jego budżecie.

Ogółem wielkość wydatków na udzielane wsparcie w kolejnych latach wyniosła: w roku 2002 – 4.034.180 zł, w roku 2003 – 3.790.812 zł, w 2004 roku – 6.792.374 zł (w tym 4.226.413,08 zł na świadczenia rodzinne), a w 2005 roku – 9.726.785,13 zł (w tym 7.033.403,51 zł na świadczenia rodzinne).

Rodzaje pomocy udzielanej przez MGOPS w latach 2002-2005

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krotoszynie.

Świadczenia pieniężne są preferowaną i najbardziej pożądaną przez beneficjentów formą pomocy. Na przestrzeni lat 2002-2005 miał miejsce wzrost (2004 r.), a następnie znaczny spadek (2005 r.) tego rodzaju wsparcia. Analizując możliwości przyznawania przez ośrodek pomocy społecznej świadczeń finansowych, należy wskazać na podstawowe zasiłki, którymi obecnie są: zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy, specjalny zasiłek celowy, składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne oraz pomoc na ekonomiczne usamodzielnienie.

Typ realizowanych świadczeń w latach 2002-2005

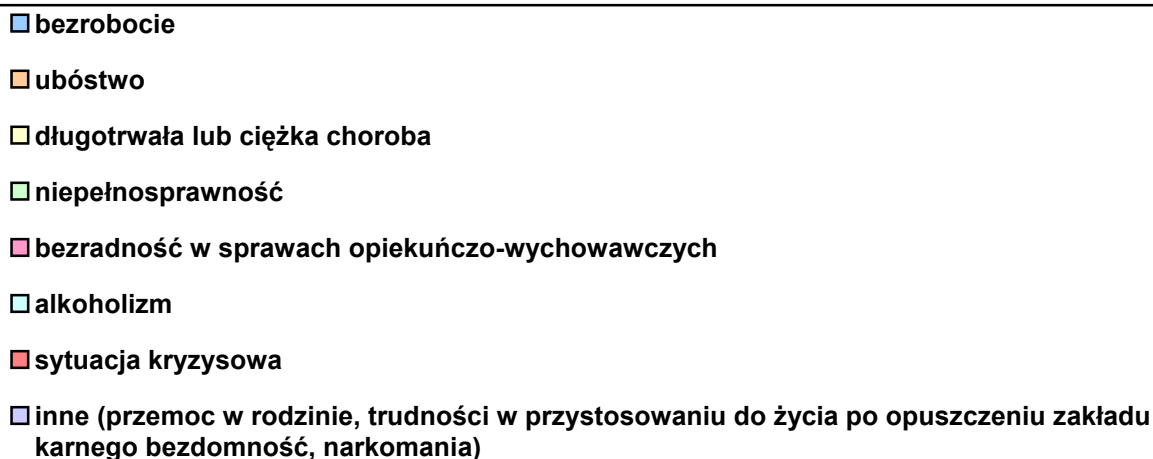
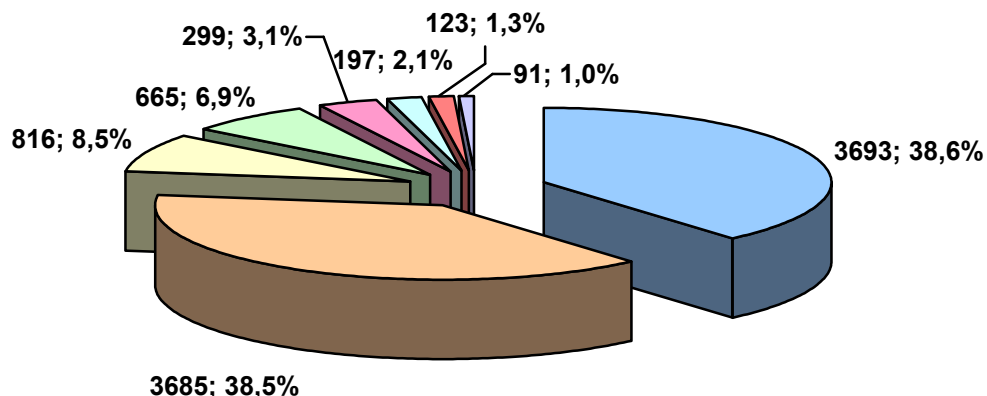
Typy świadczeń	2002		2003		2004		2005	
	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin
Pieniężne	2012	1805	2006	1719	3191	1029	2249	839
Rzeczowe	625	327	591	345	603	401	675	446
Poradnictwo specjalistyczne, praca socjalna	2235 (w rodzinach)	636	2749 (w rodzinach)	669	2566 (w rodzinach)	722	2368 (w rodzinach)	734
Pobyt w noclegowni	5		5		5		5	

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krotoszynie.

Większość świadczeń jest przyznawana w drodze decyzji administracyjnej. Beneficjenci niezadowoleni z uzyskanej pomocy mają prawo odwołać się do Samorządowego Kolegium Odwoławczego, które, w trybie administracyjnym, może

decyzję MGOPS-u utrzymać w mocy, uchylić w części lub całości albo przekazać do ponownego rozpoznania.

Powody przyznawania pomocy społecznej w 2005 roku (liczba osób w rodzinach)

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krotoszynie.

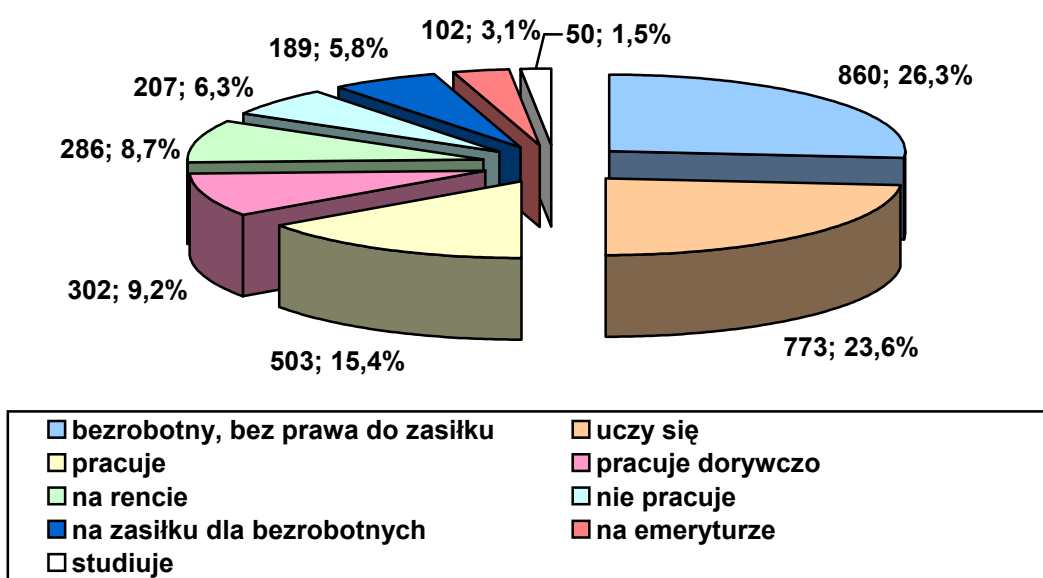
Ustawa o pomocy społecznej zawiera zamkniętą listę powodów, dla których każdy mieszkaniec ma prawo skorzystać z systemu pomocy społecznej. Podstawową przesłanką przyznawania pomocy jest spełnienie wspomnianego wcześniej kryterium dochodowego, informującego o istotnym braku środków do życia, zarówno w przypadku osoby samotnie gospodarującej, jak i całej rodziny.

W 2005 roku MGOPS w Krotoszynie udzielał wsparcia osobom i rodzinom z następujących przyczyn:

- bezrobocie – 3.693 osoby w 1.049 rodzinach,
- ubóstwo – 3.685 osób w 1.120 rodzinach,
- długotrwała lub ciężka choroba – 816 osób w 201 rodzinach,
- niepełnosprawność – 665 osób w 196 rodzinach,

- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – 299 osób w 69 rodzinach,
- alkoholizm – 197 osób w 75 rodzinach,
- sytuacja kryzysowa – 123 osoby w 34 rodzinach,
- przemoc w rodzinie – 45 osób w 12 rodzinach,
- trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego – 26 osób w 16 rodzinach,
- bezdomność – 16 osób w 16 rodzinach,
- narkomania – 4 osoby w 4 rodzinach.

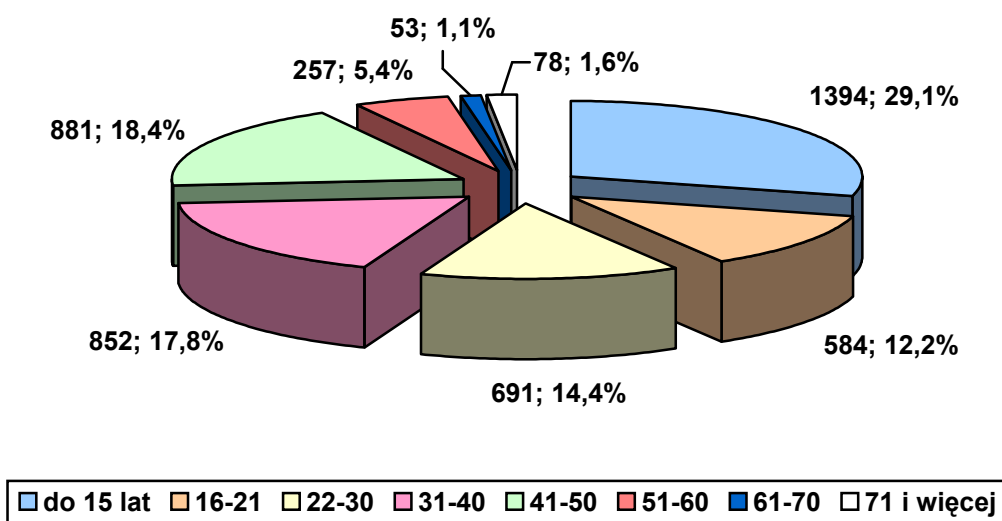
Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową w 2005 r. (liczba osób w rodzinach)

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krotoszynie.

Analizując strukturę odbiorców pomocy ze względu na aktywność zawodową, dochodzimy do wniosku, że najliczniejsze grupy w 2005 roku stanowiły osoby bezrobotne, bez prawa do zasiłku oraz uczące się (odpowiednio 860 i 773 osoby w rodzinach). Licznymi grupami były również osoby pracujące (503 osoby w rodzinach) oraz pracujące dorywczo (302 osoby w rodzinach) i będące na rencie (286 osób w rodzinach). Następne co do wielkości grupy stanowiły osoby niepracujące oraz otrzymujące zasiłek dla bezrobotnych (odpowiednio 207 i 189 osób w rodzinach). Najmniej liczne grupy stanowiły osoby studiujące (50 osób w rodzinach) oraz korzystające ze świadczeń emerytalnych (102 osoby w rodzinach).

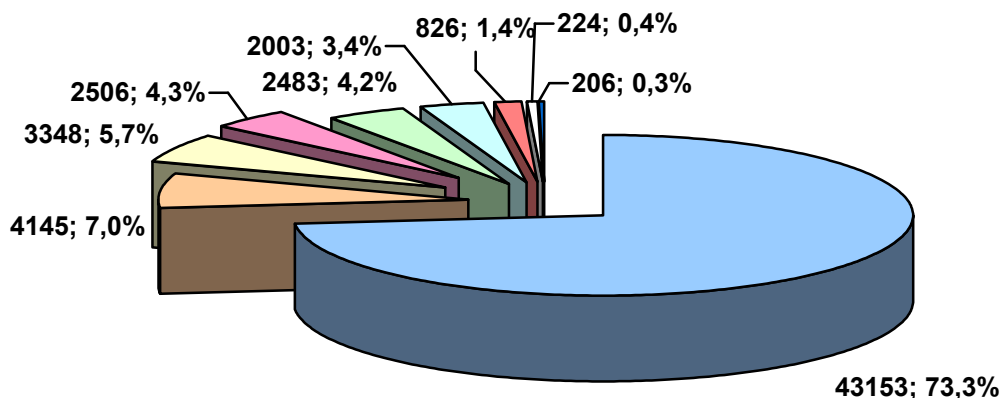
Struktura demograficzna odbiorców pomocy społecznej w 2005 r. (liczba osób w rodzinach)

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krotoszynie.

Struktura demograficzna świadczeniobiorców systemu pomocy społecznej w 2005 roku była porównywalna ze strukturą demograficzną całej lokalnej społeczności. Niepokojąca była duża grupa beneficjentów w wieku produkcyjnym, którzy, posiadając ku temu warunki powinni, samodzielnie pracować i osiągać dochody umożliwiające utrzymanie siebie i swoich rodzin. Uwagę zwracała również znaczna liczba dzieci wspieranych przez system pomocy społecznej, głównie poprzez dożywianie w szkołach, co dowodzi istnienia poważnych niedoborów materialnych wśród znacznej liczby rodzin.

Świadczenia rodzinne przyznane przez MGOPS w 2005 roku

- zasiłek rodzinny
- zasiłek pielęgnacyjny
- dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego
- dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego
- dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania
- dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego
- świadczenia pielęgnacyjne
- dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych
- dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krotoszynie.

Zgodnie z ustawą, świadczeniami rodzinnymi są: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku oraz świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku i świadczenia pielęgnacyjnego. W 2005 r. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krotoszynie przyznał ogółem:

- 43.153 zasiłki rodzinne (dla 3.680 osób),
- 4.145 zasiłków pielęgnacyjnych (dla 350 osób),
- 3.348 dodatków do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego (dla 3.348 osób),
- 2.506 dodatków do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego (dla 209 osób),
- 2.483 dodatki do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania (dla 249 osób),
- 2.003 dodatki do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego (dla 183 osób),
- 826 świadczeń pielęgnacyjnych (dla 70 osób),

- 224 dodatki do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych (dla 19 osób),
- 206 dodatków do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka (dla 206 osób).

2.4. KWESTIA DZIECKA

Polityka społeczna zajmuje się dziećmi jako grupą wymagającą szczególnej troski i ochrony. Działalność na rzecz dzieci polega przede wszystkim na ochronie ich praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwienie dostępu do oświaty, służby zdrowia, wypoczynku oraz asekurowaniu w obliczu ryzyka życiowego.

System opieki nad dziećmi potrzebującymi wsparcia organizują instytucje państwowe, samorządy, organizacje pozarządowe. Na system ten składają się:

- domy pomocy społecznej dla dzieci specjalnej troski,
- pogotowia opiekuńcze,
- domy dziecka,
- ośrodki szkolno-wychowawcze dla dzieci i młodzieży,
- ogniska wychowawcze – placówki środowiskowe zapobiegające niedostosowaniu społecznemu i osamotnieniu dzieci i młodzieży oraz zapewniające pomoc rodzicom mającym trudności w wychowaniu dzieci,
- wioski dziecięce,
- ośrodki adopcyjno-opiekuńcze,
- rodziny zastępcze,
- rodzinne domy dziecka,
- młodzieżowe ośrodki wychowawcze.

Wszystkie te placówki wyrównują szanse dzieci i młodzieży, niemniej dziecko, dla pełnego i harmonijnego rozwoju swojej osobowości, powinno wychowywać się w środowisku rodzinnym, w atmosferze szczęścia, miłości i zrozumienia.

W celu uzyskania informacji o problemach dzieci i młodzieży w lokalnym systemie kształcenia i wychowania zostały rozesłane do szkół gminy ankiety. Pozwalają one zdiagnozować środowisko szkolne pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej wśród uczniów oraz przekazują informacje o realizacji działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych prowadzonych wśród dzieci i młodzieży. W sumie do badania przedłożono 13 ankiet, 6 ze szkół podstawowych,

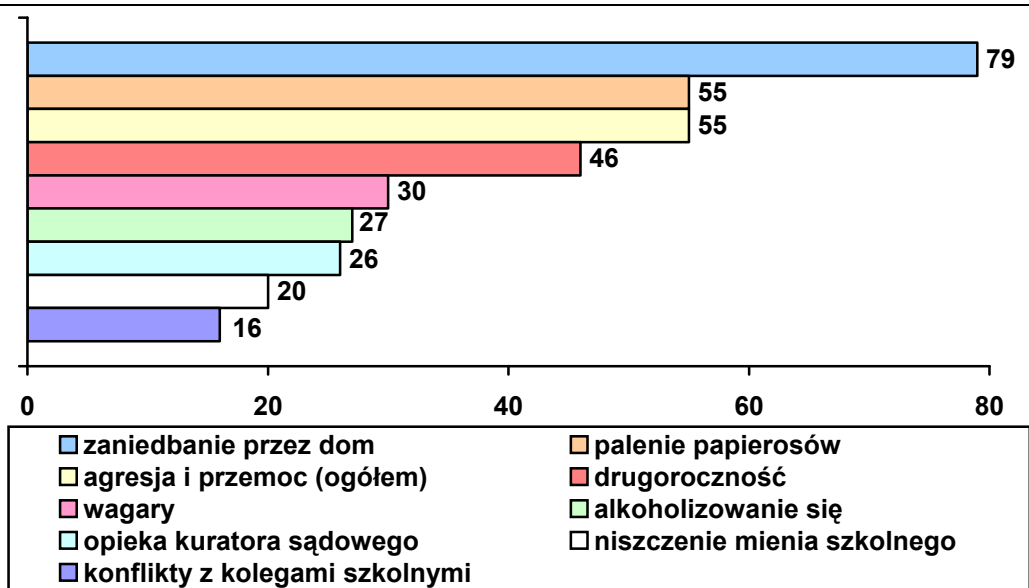
2 z gimnazjów i 5 z zespołów szkół. W materiale badawczym respondenci oceniali głównie pozycję dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym.

Problemy występujące w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej

Lp.	Cechy patologii społecznej	Obecność poszczególnych cech	
		występuje (liczba wskazań i ujawnionych przypadków)	nie występuje
1.	Konflikty z rodzicami (opiekunami)	2	7
2.	Konflikty z rodzeństwem	1	7
3.	Konflikty z nauczycielami	2	7
4.	Konflikty z kolegami szkolnymi	7 (16)	1
5.	Kłamstwa	6 (1)	3
6.	Wagary	6 (30)	5
7.	Alkoholizowanie się	3 (27)	7
8.	Narkotyzowanie się		10
9.	Palenie papierosów	5 (55)	6
10.	Ucieczki z domu		10
11.	Kradzieże	5 (12)	6
12.	Agresja i przemoc, w tym:		
	- poniżanie	4 (10)	7
	- zastraszanie	4 (8)	7
	- znęcanie się		10
	- bicie	7 (30)	4
	- wymuszanie pieniędzy	3 (7)	6
	- zmuszanie do palenia papierosów		10
13.	Autoagresja	1 (2)	10
14.	Przestępczość ujawniona	1 (2)	9
15.	Niszczenie mienia szkolnego	6 (20)	5
16.	Drugoroczność	7 (46)	4
17.	Udział w grupach negatywnych	2 (3)	8
18.	Opieka kuratora sądowego	5 (26)	6
19.	Przemoc w rodzinie	4 (12)	7
20.	Zaniedbanie przez dom	6 (>79)	5
21.	Wykorzystywanie seksualne	2 (2)	9

Badania własne Centrum AV.

Najczęściej występujące problemy w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej

Badania własne Centrum AV.

Wskazując najistotniejsze kwestie, pedagodzy korzystali z zamkniętego zestawu kategorii, mając do wyboru 21 zmiennych. Stwierdzając obecność lub brak poszczególnych cech, podawano jednocześnie liczbę występujących przypadków. Określając problemy uczniów i szkoły w pytaniach otwartych, wskazywano głównie na bezrobocie powodujące ubożenie rodzin, dysfunkcje występujące w domu (odnoszące się do zaniedbania dzieci, przemocy w rodzinie, uzależnień i niezaradności życiowej rodziców oraz rozbicia rodzin), agresję i przemoc (prowadzące do konfliktów w grupie rówieśniczej), przypadki odwoływania się do kłamstw, opuszczania zajęć, niszczenia mienia szkolnego i sięgania przez uczniów po środki uzależniające oraz ograniczony dostęp do infrastruktury kulturalnej (kino, teatr).

Wszystkie szkoły posiadają dostęp do Internetu, większość prowadzi dożywianie uczniów, umożliwia korzystanie z sali gimnastycznej i zatrudnia pielęgniarkę. Część placówek zapewnia pomoc pedagoga i logopedy, a tylko w dwóch szkołach funkcjonują klasy integracyjne. Szkoły oferują swoim wychowankom zajęcia dodatkowe (m.in. różnorodne tematycznie koła zainteresowań, zajęcia szkolnego kółka sportowego, szkolnego koła PCK, chóru i w ramach Klubu Europejskiego), a dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi zajęcia wyrównawcze, psychoedukacyjne, korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne, rewalidacyjne, gimnastykę korekcyjną, nauczanie indywidualne oraz kinezylogię edukacyjną.

Z analizy wynika, że szkoły są bezpieczne dla dzieci i młodzieży, choć w niektórych z nich (bądź w ich sąsiedztwie) zdarzają się miejsca (toalety, szatnie, korytarze, okolice sklepu, deptak, przejście przez ruchliwą ulicę), które wymagają nadzoru tak ze strony nauczycieli, jak i przedstawicieli służb odpowiedzialnych za porządek i bezpieczeństwo. We wszystkich szkołach przeprowadzane są badania służące diagnozowaniu środowiska szkolnego, a powszechnie realizowane programy profilaktyczne skutecznie łagodzą zjawiska patologiczne i zapobiegają ich występowaniu.

Nauczyciele kształtują wśród młodzieży postawy charytatywne i propagują ideę wolontariatu poprzez uczestnictwo w różnych akcjach charytatywnych, m.in. „Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy”, „Góra Grosza”, „Pomóż i Ty” oraz w innych zbiórkach pieniężno-rzeczowych na rzecz dzieci ubogich, chorych i z Domów Dziecka. Ponadto wychowankowie, m.in. dzięki prowadzonej przez placówki współpracy z PCK, Towarzystwem Przyjaciół Dzieci i Centrum Wolontariatu Ziemi Krotoszyńskiej, biorą udział w organizowaniu Wigilii na dworcu PKP, sprzedaży krzyżówek, kalendarzyków i kart świątecznych oraz udzielają pomocy zwierzętom ze schroniska.

Wśród różnych form pomocy szkoły proponują uczniom i rodzicom m.in. zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne, rewalidacyjne i w ramach świetlicy, organizowanie konsultacji w placówkach specjalistycznych (m.in. w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej), indywidualne rozmowy, wizyty domowe oraz pomoc materialną (stypendia i zasiłki szkolne, dofinansowanie wycieczek, zwolnienie ze składek na PZU i Radę Rodziców), rzeczową (odzież, wyprawki szkolne, zakup przyborów szkolnych i podręczników) i w formie dożywiania (bezpłatne obiady i paczki żywnościowe).

Analizując potrzeby dzieci i młodzieży, wskazano na konieczność zapewnienia alternatywnych form spędzania czasu wolnego (zwiększenie liczby godzin zajęć pozalekcyjnych, dofinansowywanie wypoczynku letniego, tworzenie świetlic środowiskowych i socjoterapeutycznych), potrzebę podnoszenia świadomości i umiejętności wychowawczych rodziców, propagowania prospołecznych norm, wartości i zasad moralnych, nieodzowność przeciwdziałania patologiom, zintensyfikowania działań profilaktycznych w zakresie uzależnień oraz agresji i przemocy, konieczność wyrównywania szans edukacyjnych dzieci oraz zwiększenia pomocy psychologiczno-pedagogicznej i materialnej.

2.4.1. KWESTIA DZIECKA W PERSPEKTYWIE PORADNI PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNEJ W KROTOSZYNIE

W roku szkolnym 2004/2005 w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Krotoszynie zostało przyjętych ogółem 2.163 dzieci i młodzieży, z których 1.629 osób zdiagnozowano. Diagnozy zakończyły się założeniemteczki indywidualnej i wydaniem opinii lub orzeczenia; pozostałe dzieci jedynie wpisano imiennie do rejestru. W analizowanym okresie przeprowadzono łącznie 1.124 badania psychologiczne, 1.008 pedagogicznych oraz 509 logopedycznych. Wszystkie z nich zakończono podsumowaniem, diagnozą, a w większości przypadków również opinią.

Pomoc pośrednia udzielana dzieciom i młodzieży w głównej mierze dotyczyła wydawania orzeczeń o potrzebie indywidualnego nauczania ze względu na stan zdrowia (60 orzeczeń) oraz o konieczności kształcenia specjalnego w związku z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim (57 orzeczeń), a także umiarkowanym i znacznym (52 orzeczenia). Łącznie w roku szkolnym 2004/2005 wydano 219 orzeczeń. Dzieciom, których problemy nie wymagały wydania orzeczenia, wydawano opinie – ogółem 1.405. Najwięcej z nich dotyczyło dostosowania wymagań edukacyjnych (696 opinii, w tym 490 odnośnie pisania egzaminów i sprawdzianów) oraz przyjęcia ucznia gimnazjum do oddziału przysposabiającego do pracy (50 opinii).

Pomoc bezpośrednia udzielana dzieciom i młodzieży przybierała głównie formę badań przesiewowych wzroku – program „Widzę” (300 dzieci objęto tego rodzaju wsparciem), terapii logopedycznej (141 dzieci) oraz zajęć warsztatowych aktywizujących wybór zawodu (50 uczniów).

W analizowanym okresie pracownicy poradni udzielali również pomocy nauczycielom i rodzicom poprzez przeprowadzenie 15 prelekcji dla ww. osób oraz udział w 2 posiedzeniach szkoleniowych rad pedagogicznych w szkołach.

Ponadto w roku szkolnym 2004/2005 pracownicy poradni stosowną opieką objęli dzieci z oddziałów „0” szkół i przedszkoli. Wszystkie dzieci, u których rodzice lub nauczyciele zauważyli nieprawidłowości w wymowie, zostały zdiagnozowane logopedycznie, a te, które wymagały terapii, skierowano na ćwiczenia logopedyczne. Natomiast dzieci, u których odnotowano trudności w opanowaniu sztuki czytania i pisania, poddano diagnozie psychologicznej i pedagogicznej, a te, w stosunku do których stwierdzono konieczność udzielenia pomocy, skierowano na ćwiczenia korekcyjno-kompensacyjne.

2.4.2. KWESTIA DZIECKA I RODZINY W PERSPEKTYWIE ZESPOŁU KURATORSKIEJ SŁUŻBY SĄDOWEJ SĄDU REJONOWEGO W KROTOSZYNIE

Zgodnie z ustawą z dnia 27 lipca 2001 roku o kuratorach sądowych, kurator sądowy jest organem wykonawczym sądu i realizuje zadania o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym związane z wykonywaniem orzeczeń sądu. Działania pomocowe realizowane przez kuratorów wynikają ze wskazań sądu opartych na art. 100 Kodeksu rodzinnego. Pomoc ta ma charakter niematerialny i dotyczy umożliwienia właściwego wykonywania władzy rodzicielskiej

Według danych Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Krotoszynie, z końcem 2005 roku dozorem kuratora dla dorosłych objętych było 251 osób z terenu miasta i gminy Krotoszyn, a pod nadzorem kuratora rodzinnego pozostawało łącznie 141 spraw, w tym 62 sprawy z tytułu nadzoru nad nieletnimi, 58 spraw z tytułu nadzoru nad sprawowaniem władzy rodzicielskiej oraz 21 spraw z tytułu nadzoru nad osobami zobowiązanymi do leczenia odwykowego.

2.5. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH

Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechności „pracy na czarno”. Bezrobocie powoduje, iż standard życia wielu ludzi stale się obniża i rozszerza się obszar patologii społecznej.

Bezrobotnym, zgodnie z definicją ustawową, jest osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu. Bezrobocie, przyczyniając się do zubożenia materialnego, w bezpośredni sposób wpływa na poziom życia rodzin, wywierając negatywne skutki, zwłaszcza w postaci:

- dezintegracji rodziny,
- zmniejszenia siły wsparcia emocjonalnego i solidarności pomiędzy członkami rodziny,
- zwiększenia ryzyka zaistnienia patologii życia społecznego.

Długookresowe bezrobocie ma wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka bezrobotnego oraz jego rodzinę. Jednym z pierwszych skutków utraty pracy jest obniżenie standardu życia rodziny, także wtedy, gdy otrzymywane są

świadczenia kompensujące płacę. Sytuacja materialna osób dotkniętych bezrobociem zależy od ich standardu życia w czasie trwania zatrudnienia, a zwłaszcza od posiadanych dóbr trwałego użytku, oszczędności i długów.

Duże znaczenie ma poziom, od którego zaczyna się proces degradacji ekonomicznej i społecznej. W najbardziej dramatycznej sytuacji są rodziny świadczeniobiorców pomocy społecznej, które od dawna korzystały z systemu wsparcia socjalnego z powodu np. niskich dochodów, wielodzietności, inwalidztwa. Trudności finansowe w takich rodzinach prowadzą do drastycznych ograniczeń wydatków nawet na podstawowe potrzeby bytowe.

Problem bezrobocia dotyczy nie tylko osoby nim dotkniętej, lecz także całej rodziny. Pogorszenie stanu funkcjonowania rodziny jest proporcjonalne do okresu pozostawania bez pracy, co przejawia się problemami opiekuńczo-wychowawczymi, przemocą czy zanikiem autorytetu rodzicielskiego. Może także prowadzić do rozpadu rodziny. W tych okolicznościach pojawia się również groźba przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorów osobowych, a w konsekwencji dziedziczenia statusu bezrobotnego.

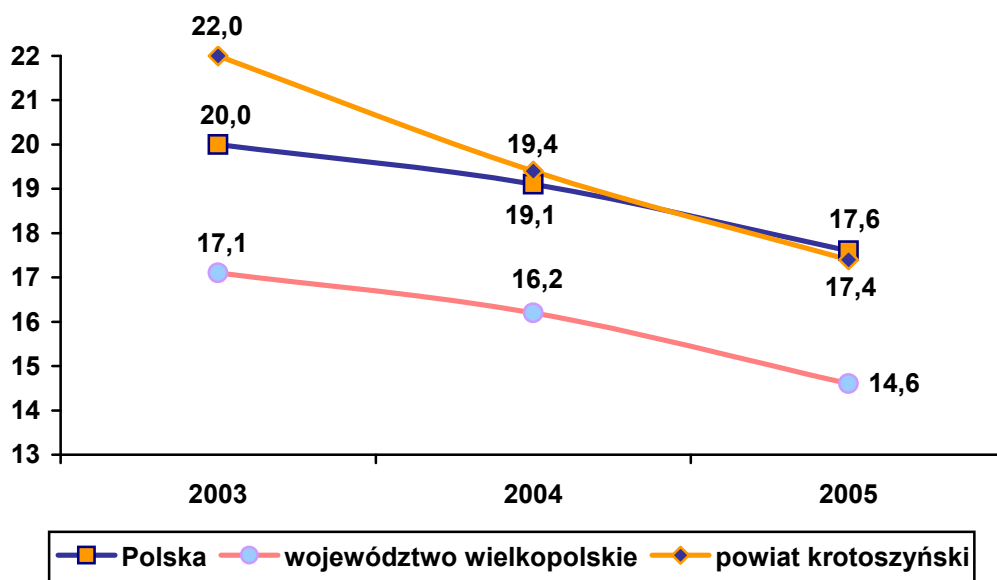
Wzrost liczby bezrobotnych świadczeniobiorców powoduje przyrost ilości zadań z zakresu pomocy społecznej oraz zwiększenie puli wydatków na udzielanie pomocy. Sytuacja taka wymusza również konieczność dostosowania dotychczasowych form działania do nowych potrzeb. Ponieważ możliwości budżetu państwa i samorządu lokalnego są ograniczone, podstawowego znaczenia w pomocy w wychodzeniu z bezrobocia nabiera praca socjalna, która przyjmuje zróżnicowane formy.

Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych to między innymi pomoc w planowaniu nowych koncepcji życia zawodowego, rozbudzanie motywacji do działania ukierunkowanego na zatrudnienie oraz technika kontraktu socjalnego, która pozwala na uzależnienie pomocy – formy, wysokości i okresu wypłacania świadczenia – od aktywności bezrobotnego i jego rodziny.

Niepokojący jest wpływ bezrobocia na zachowania patologiczne. Szczególnie niebezpiecznym zjawiskiem staje się przemoc w rodzinie. Długie pozostawanie bez pracy stymuluje procesy dezintegracji życia rodzinnego. Przymusowa bezczynność zawodowa i nieuregulowany tryb życia wywołują zachowania dewiacyjne, skierowane na rodzinę i lokalne środowisko społeczne. Negatywne emocje związane z sytuacją bezrobocia przenoszone są na najbliższych – ofiarami przemocy i złego traktowania są najczęściej kobiety i dzieci. Długotrwałe bezrobocie, z jego negatywnymi

konsekwencjami psychospołecznymi, wymaga stosowania odpowiednich form oddziaływań.

Stopa bezrobocia w kraju, województwie i powiecie w latach 2003-2005

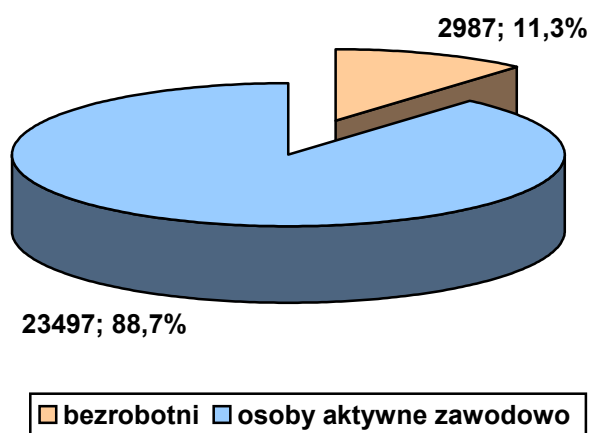

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Stopa bezrobocia to procentowy udział liczby bezrobotnych w liczbie cywilnej ludności aktywnej zawodowo, ale bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Analizując powyższy wykres, należy stwierdzić, iż w latach 2003-2005 powiat krotoszyński charakteryzował się zbliżoną, w stosunku do kraju i wyższą w porównaniu do województwa wielkopolskiego, stopą bezrobocia. Generalnie w skali całego kraju – z uwagi na poprawę kondycji gospodarki – mamy do czynienia z powolnym zmniejszaniem się stopy bezrobocia.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Krotoszynie na dzień 31 grudnia 2005 roku w gminie Krotoszyn pozostawało zarejestrowanych 2.987 bezrobotnych (w tym 711 osób zamieszkujących obszar wiejski). Wśród nich większą liczebnie grupą były kobiety, które stanowiły 1.931 ogółu bezrobotnych w gminie. Prawo do zasiłku posiadało 361 osób. Należy dodać, że poziom bezrobocia odnotowany w statystykach instytucji rynku pracy może być różny od rzeczywistej liczby informującej o osobach pozostających bez pracy.

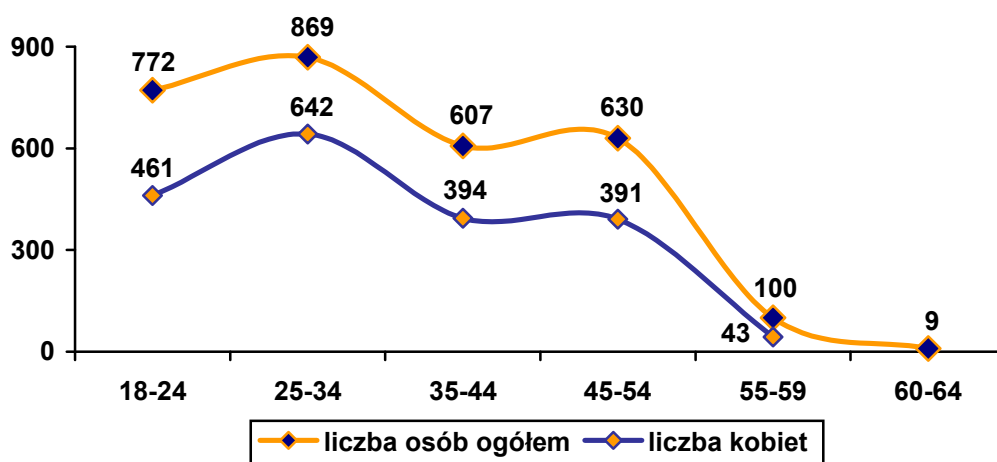
Bezrobotni i osoby aktywne zawodowo z końcem 2005 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Krotoszynie.

Spośród 26.484 osób z terenu gminy Krotoszyn, będących w wieku produkcyjnym, z końcem 2005 roku 2.987 osób pozostawało bez zatrudnienia.

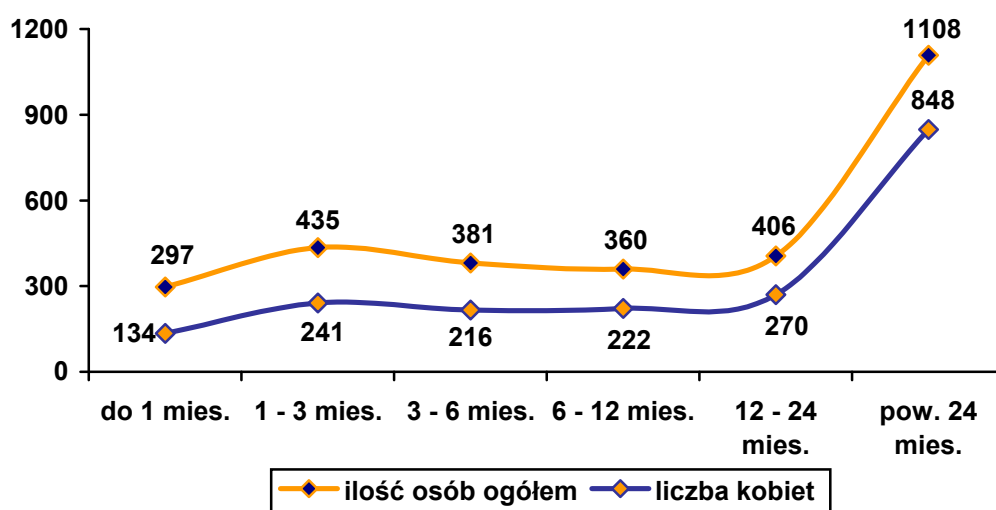
Bezrobotni według wieku z końcem 2005 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Krotoszynie.

Z końcem 2005 roku w grupie bezrobotnych najczęściej było ludzi młodych, często nieposiadających wcześniejszych doświadczeń zawodowych. Było to porównywalne z sytuacją w kraju. Niepokoiła mniejsza, ale zarazem posiadająca niewielkie szanse na zmianę swej sytuacji życiowej grupa osób bezrobotnych, które przekroczyły 45. rok życia. Osobom pozostającym jeszcze w wieku produkcyjnym, ale już niemobilnym, zdecydowanie trudniej znaleźć pracę i zdobyć nowe kwalifikacje zawodowe. We wszystkich grupach wiekowych odnotowano niekorzystną sytuację kobiet.

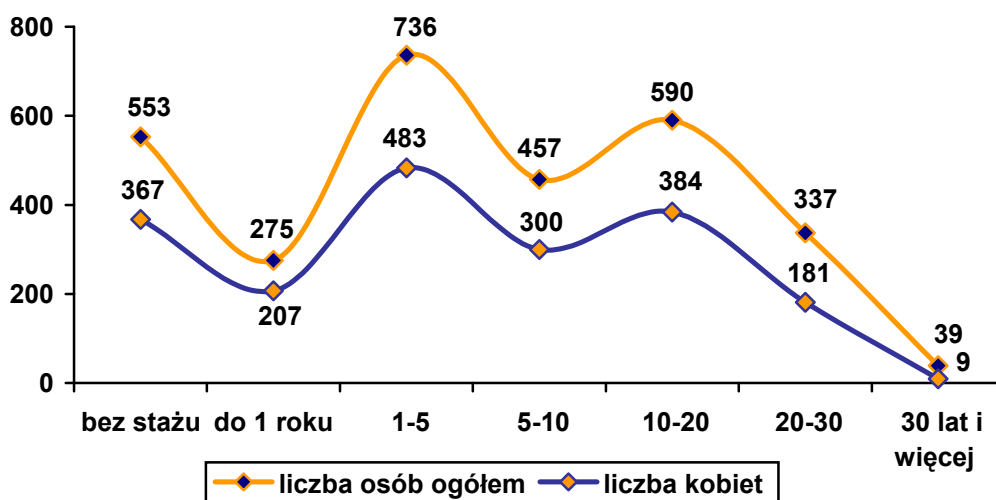
Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy z końcem 2005 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Krotoszynie.

Powrót do pracy jest tym trudniejszy, im dłuższy jest okres pozostawania poza zatrudnieniem, co wyraźnie widać na powyższym zestawieniu. Brak pracy może powodować nieodwracalne szkody nie tylko ekonomiczne, ale przede wszystkim społeczne, łącznie z daleko idącą demoralizacją i wykluczeniem osób pozostających bez zatrudnienia. Długotrwale bezrobotni często nie są w stanie samodzielnie wrócić do zatrudnienia, stąd tak ważne w ich przypadku są: poradnictwo zawodowe, praca socjalna oraz kluby integracji społecznej.

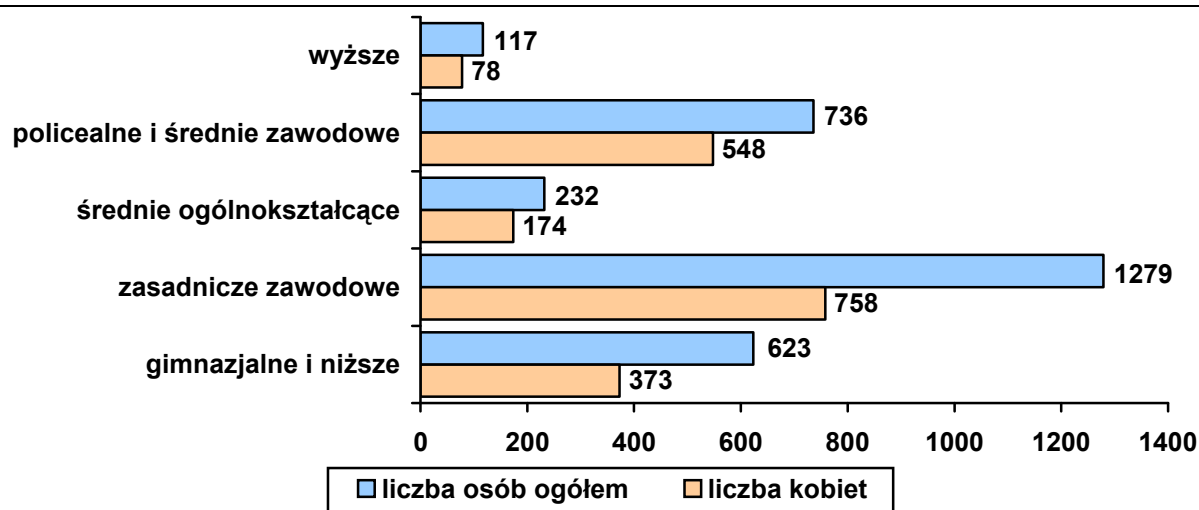
Bezrobotni według stażu pracy z końcem 2005 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Krotoszynie.

Staż pracy warunkujący zdobycie doświadczenia zawodowego jest cechą niezwykle pożądaną przez pracodawców. Z końcem 2005 roku najliczniejszą grupę bezrobotnych w gminie stanowiły osoby ze stażem pracy od roku do 5 lat, choć znaczną grupą były również osoby bez doświadczenia zawodowego. W programach aktywizujących osoby bezrobotne należy zatem zwrócić szczególną uwagę na absolwentów, tak by mieli możliwość zdobycia pierwszych doświadczeń zawodowych.

Bezrobotni według wykształcenia z końcem 2005 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Krotoszynie.

Z końcem 2005 roku zdecydowanie lepszą sytuację na rynku pracy posiadały osoby z wykształceniem wyższym; tych w rejestrach bezrobotnych figurowało najmniej. Wraz z malejącym poziomem wykształcenia zwiększał się udział bezrobotnych w rejestrach Powiatowego Urzędu Pracy. Zestawiając ten fakt z sytuacją na rynku pracy, należy nadal zachęcać młodzież do zdobywania wykształcenia, natomiast w przypadku osób już bezrobotnych szczególny nacisk należy położyć na szkolenia, doksztalcanie i zmianę kwalifikacji zawodowych.

2.6. KWESTIA UZALEŻNIEŃ

Problemy wynikające z picia alkoholu i zażywania narkotyków stanowią obecnie jedną z poważniejszych kwestii społecznych. Zjawisko to ma istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego (wzrasta liczba nieletnich nietrzeźwych sprawców przestępstw, ale również nieletnich nietrzeźwych ofiar), jak również ogólny

stan zdrowia populacji, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy, a także na relacje interpersonalne z rówieśnikami i środowiskiem rodzinnym.

Liczba osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych jest trudna do ustalenia. Z jednej strony możemy się opierać na danych szacunkowych ustalonych dla populacji, m.in. przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, które prezentuje poniższe zestawienie, z drugiej na danych przedstawianych przez poszczególne instytucje podejmujące kwestie uzależnień w swej działalności statutowej.

Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych					
		W Polsce 38,6 mln	W mieście 100 tys. mieszk.	W mieście 25 tys. mieszk.	W gminie 10 tys. mieszk.
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
Dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
Osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
Ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	ok. 1.330 osób: dorosłych i dzieci	ok. 530 osób: dorosłych i dzieci

Dane szacunkowe Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Definiując problem alkoholizmu, przyjmuje się, że jest to całokształt problemów związanych z używaniem napojów alkoholowych. Rozumie się przez to zarówno upośledzenie decyzji dotyczących rozpoczynania picia alkoholu, jak i polegających na niemożności przerywania picia alkoholu. Problem alkoholizmu rozpatrywany jest w dwóch płaszczyznach:

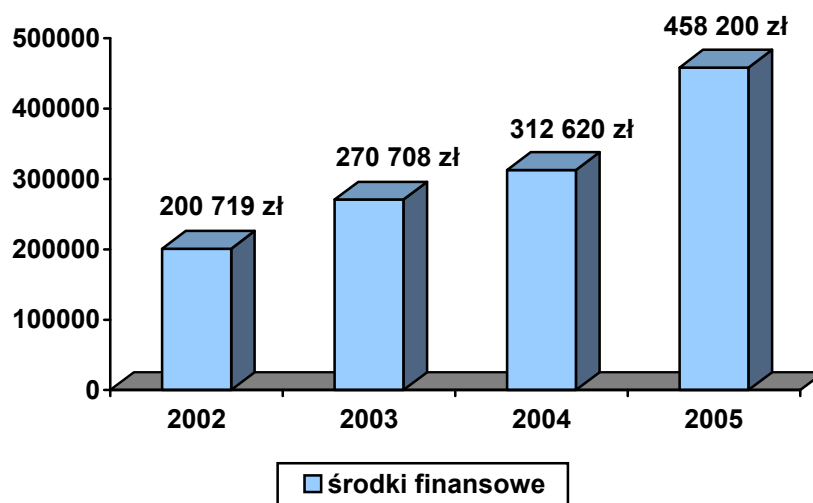
- jako choroba alkoholowa (utrata kontroli picia, niemożność utrzymania się w abstynencji);
- jako zagadnienie spożycia napojów alkoholowych i akceptowanych przez społeczeństwo wzorów picia, co stwarza konieczność poszukiwania alkoholu.

Rozmiary zjawiska uzależnień odnotowane w oficjalnych statystykach różnią się od faktycznego stanu. Najlepiej widać to w sferze odczuć społecznych mieszkańców, którzy bardzo często wskazują na alkoholizm jako poważny problem społeczny. Spośród 1.251 rodzin objętych pomocą społeczną przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krotoszynie w 2005 roku, 75 rodzin liczących 197 osób swą trudną sytuację życiową tłumaczyło problemem alkoholowym. Mniej widoczne jest używanie narkotyków. W analizowanym okresie z tytułu narkomanii miejscowy Ośrodek świadczył pomoc 4 osobom.

Aby eliminować niekorzystny wpływ alkoholizmu na społeczność gminy, konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym oraz różnych form promocji zdrowego stylu życia. Ważną rolę odgrywają w tym procesie uchwalane corocznie programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz podejmowane przez Gminną Komisję do spraw Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w ramach przysługujących jej uprawnień działania.

W 2005 roku Gminna Komisja do spraw Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przyjęła 40 wniosków dotyczących skierowania na leczenie odwykowe osób uzależnionych, z tego 7 osób skierowano na leczenie. W analizowanym okresie Komisja dokonała również 28 kontroli punktów prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych oraz skierowała 6 spraw do Prokuratury w związku z przemocą alkoholową.

Środki finansowe służące rozwiązywaniu problemów uzależnień w latach 2002-2005

Dane Gminnej Komisji do spraw Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Krotoszynie.

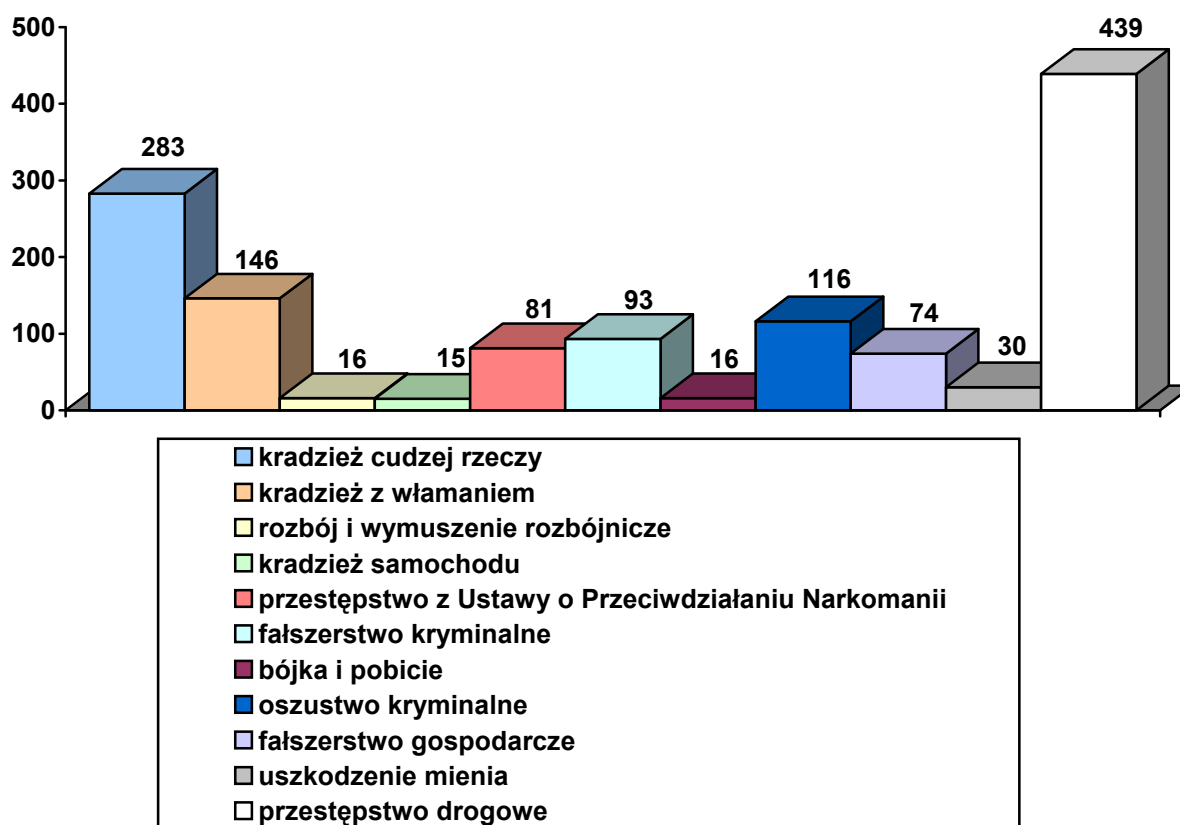
Wielkość środków przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych w gminie Krotoszyn w latach 2002-2005 systematycznie rosła. W 2002 r. wyniosła 200.719 zł, w roku następnym wzrosła do 270.708 zł, w 2004 r. wyniosła 312.620 zł, a w 2005 r. nastąpił kolejny wzrost do poziomu 458.200 zł.

2.7. KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI

Przestępczość jest jednym z tych zjawisk społecznych, które odciskają dotkliwie piętno na funkcjonowaniu lokalnej społeczności. Jest to margines życia społecznego, ale intensywność zdarzeń oraz częstotliwość, z jaką występują, mogą mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludzi tworzących społeczność gminy Krotoszyn.

Z analizy stanu zagrożenia przestępczością za okres 12 miesięcy 2005 roku wynika, iż na terenie działania Komendy Powiatowej Policji w Krotoszynie stwierdzono ogółem 1.696 przestępstw, tj. o 177 mniej niż w roku poprzednim. 1.182 z nich popełniono na terenie miasta i gminy Krotoszyn (o 252 mniej niż w roku 2004).

Przestępstwa stwierdzone na terenie działania Komendy Powiatowej Policji w Krotoszynie w 2005 r.

Dane Rewiru Dzielnicy nr III w Krotoszynie Komendy Powiatowej Policji w Krotoszynie.

Analizując powyższe zestawienia, należy stwierdzić, iż najczęściej popełnianymi przestępstwami w roku 2005 były przestępstwa drogowe – 439 przypadków, tj. o 3 więcej niż w roku poprzednim. Na kolejnych miejscach znalazły się kradzieże cudzej rzeczy (283 przypadki, tj. o 70 więcej w porównaniu z rokiem 2004) i z włamaniem (146 przypadków, tj. o 18 mniej w stosunku do roku poprzedniego), oszustwa kryminalne (116 przypadków, tj. o 130 mniej niż w roku 2004), fałszerstwa kryminalne (93 przypadki, tj. o 22 mniej w porównaniu do roku poprzedniego), przestępstwa z Ustawy o Przeciwdziałaniu Narkomanii (81 przypadków, tj. o 26 mniej w stosunku do roku 2004) i fałszerstwa gospodarcze (74 przypadki, tj. o 11 mniej niż w roku poprzednim). W roku 2005 stwierdzono ponadto 30 przypadków uszkodzeń mienia, po 16 rozbojów i wymuszeń rozbójniczych oraz bójek i pobić, a także 15 kradzieży samochodu.

W roku 2005 na terenie działania Komendy Powiatowej Policji w Krotoszynie nastąpiła poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym. W analizowanym okresie odnotowano ogółem 48 wypadków drogowych (tj. o 32 mniej niż w roku poprzednim), w których 7 osób zginęło (w roku 2004 – 14), a 55 zostało rannych (w roku poprzednim – 91), oraz 777 kolizji drogowych (tj. o 77 więcej niż w roku 2004). Na terenie miasta i gminy Krotoszyn zaistniało 26 wypadków drogowych, w których 4 osoby poniosły śmierć, a 44 zostały ranne, oraz 489 kolizji drogowych.

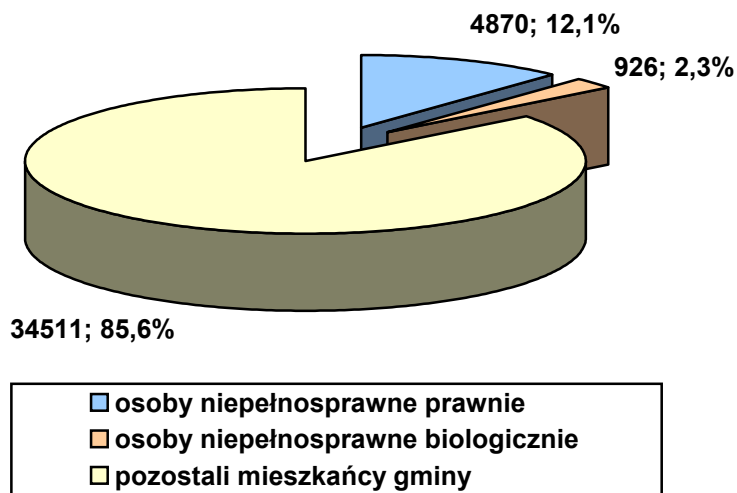
W roku 2005 funkcjonariusze Komendy Powiatowej Policji w Krotoszynie przeprowadzili również 835 interwencji domowych, w tym 337 interwencji w związku z przemocą domową. Ogółem stwierdzono 543 ofiary przemocy (327 kobiet, 27 mężczyzn, 136 dzieci do lat 13 i 53 dzieci w wieku 13-18 lat) oraz ujawniono 338 sprawców, w tym 266 osób będących pod wpływem alkoholu.

2.8. KWESTIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

W rozumieniu ustawy o pomocy społecznej niepełnosprawność oznacza stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy, powodujący trwałe lub okresowe utrudnienie, ograniczenie bądź uniemożliwienie samodzielnej egzystencji. Tymczasem obecnie niepełnosprawność jest również rozumiana jako wynik barier społecznych, ekonomicznych oraz fizycznych, jakie jednostka napotyka w środowisku zamieszkania. W związku z tym polityka społeczna powinna promować aktywne działania na wszystkich szczeblach życia społecznego oraz aktywnie wspierać wszelkie działania na rzecz równouprawnienia osób niepełnosprawnych, a także przeciwdziałać ich

dyskryminacji i tworzyć mechanizmy wyrównujące szanse życiowe oraz warunki do korzystania z przysługujących im praw.

Osoby niepełnosprawne a ludność gminy w 2002 roku

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

W roku 2002 w gminie Krotoszyn zamieszkiwało 5.796 osób niepełnosprawnych (w tym 2.702 mężczyzn i 3.094 kobiety), co stanowiło 14,4% ogółu mieszkańców gminy. Grupa ta była silnie zróżnicowana nie tylko pod względem stopnia niepełnosprawności, ale także wieku, wykształcenia i źródła utrzymania. W skali całego kraju zdecydowana większość osób niepełnosprawnych – 84% – utrzymuje się głównie ze świadczeń społecznych: rent, emerytur i zasiłków. Jedynie dla 8% tej populacji główne źródło utrzymania stanowi praca, zaś kolejne 8% pozostaje na utrzymaniu innych osób, nie posiadając własnych środków na przeżycie. Prawie połowa osób niepełnosprawnych legitymuje się co najwyżej wykształceniem podstawowym, a to znacznie utrudnia wejście na rynek pracy i utrzymanie zatrudnienia.

Integracja społeczna osób niepełnosprawnych przez pracę stanowi w Polsce bardzo wymagające i trudne do realizacji zadanie. Istnieje wiele czynników wpływających niekorzystnie na zatrudnianie osób niepełnosprawnych. Po stronie podażowej są to (poza relatywnie niskimi kwalifikacjami osób niepełnosprawnych): słabe motywacje i liczne bariery instytucjonalno-infrastrukturalne, a po stronie popytu na pracę: niechęć pracodawców i w konsekwencji znaczny koszt ich motywowania oraz ogólnie trudny rynek pracy, charakteryzujący się słabą dynamiką tworzenia miejsc pracy.

Osoby niepełnosprawne są bardzo zróżnicowaną grupą ludzi, w związku z tym konieczna jest polityka, która będzie respektować tę różnorodność. Szczególnej uwagi wymagają osoby o złożonych, wielorakich potrzebach uzależniających je od pomocy innych oraz ich rodziny. Niepełnosprawni są często gorzej wykształceni, co zdecydowanie utrudnia im funkcjonowanie na rynku pracy. Rodziny posiadające niepełnosprawne dzieci wymagają szczególnej uwagi, jeżeli chodzi o ich edukację i społeczne włączanie oraz możliwości rehabilitacyjne.

Szczególnych wysiłków wymaga rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych, tj. m.in.: promocja dostępu osób niepełnosprawnych do zatrudnienia oraz budowa systemu wsparcia dla osób chorych psychicznie, których systematycznie przybywa. Wspomniane działania stwarzają możliwość integracji tej grupy osób z pozostałą częścią społeczeństwa. Jednocześnie nadal powinny być konsekwentnie likwidowane bariery architektoniczne, komunikacyjne oraz transportowe, utrudniające osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie w społeczeństwie.

2.9. IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY

Identyfikacja problemów społecznych jest jednym z najważniejszych elementów każdego postępowania diagnostycznego, mającego określić zasadnicze problemy i ewentualne kierunki ich rozwiązywania. Podstawowym narzędziem badawczym, za pomocą którego identyfikowano problemy społeczne gminy, była ankieta rozesłana do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej, między innymi do osób reprezentujących wybrane instytucje lokalne, takie jak: ośrodek zdrowia, kościół, szkoła, organizacje pozarządowe, a także do lokalnych przedsiębiorców, pracowników socjalnych MGOPS-u, radnych, mieszkańców gminy.

Z nadesłanych odpowiedzi wyłonił się obraz najistotniejszych kwestii dotyczących lokalną społeczność.

Słabe strony gminy

Wśród słabości gminy Krotoszyn pojawia się kilka kwestii. Najistotniejszą z nich jest ograniczona liczba ofert i miejsc umożliwiających dzieciom, młodzieży i osobom dorosłym rozwijanie zainteresowań i atrakcyjne spędzanie czasu wolnego (kluby osiedlowe, place zabaw, ścieżki rowerowe). Równie ważnym problemem jest brak

miejsc pracy, w szczególności dla ludzi młodych, kończących edukację. Kolejną bolączką jest zły stan nawierzchni dróg oraz chodników. Mieszkańcom gminy dokucza również hałas, spowodowany dużym natężeniem ruchu kołowego, brak troski o ład i porządek w gminie oraz poszanowania dobra wspólnego. Ponadto zwrócono uwagę na niski poziom współpracy władz samorządowych oraz brak zaangażowania mieszkańców w rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych.

Najważniejsze problemy społeczne w gminie

Za najważniejsze problemy w gminie uznano bezrobocie, powodujące ubożenie mieszkańców, oraz uzależnienia, które z coraz większą intensywnością dotyczą ludzi młodych (alkohol, narkotyki). Problemy te, silnie ze sobą skorelowane, według badanych z coraz większą intensywnością dotyczą mieszkańców gminy i w niedalekiej przyszłości mogą być jeszcze bardziej odczuwalne.

Zwrócono również uwagę na kwestię pomocy osobom starszym oraz dzieciom pochodzącym z rodzin ubogich, dotkniętych bezrobociem i problemem uzależnień (m.in. w zakresie edukacji), ograniczoną liczbę mieszkań socjalnych, niezadowalający poziom bezpieczeństwa w gminie (ze zwróceniem szczególnej uwagi na rejony o dużej gęstości zaludnienia), przybierające coraz większe rozmiary agresję i przemoc wśród młodzieży, utrudniony dostęp do opieki zdrowotnej oraz występowanie barier architektonicznych w miejscach publicznych.

Szczególnie narażone grupy społeczne oraz miejsca wymagające interwencji

Za szczególnie narażone uznano osoby bezrobotne (w tym absolwentów szkół) i ich rodziny oraz dzieci i młodzież pochodzące z rodzin dysfunkcyjnych. Kolejne grupy dotknięte lokalnymi problemami społecznymi stanowią ludzie starsi, samotni i niepełnosprawni. Do grona narażonych zaliczono również osoby samotnie wychowujące dzieci rodziny wielodzietne, patologiczne, tj. dotknięte problemem uzależnień i przemocą domową, ludzi ubogich, niezaradnych życiowo oraz bezdomnych.

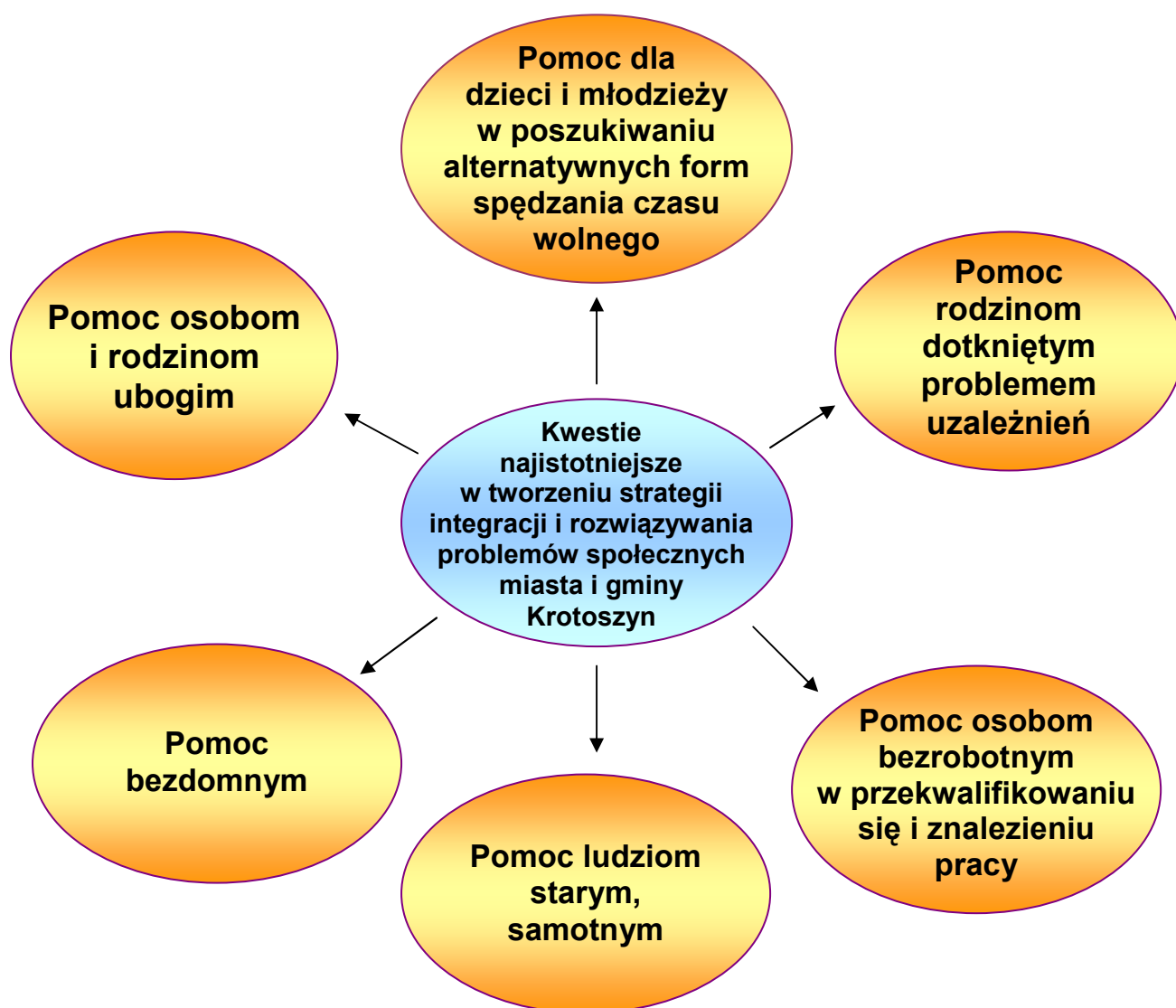
W kwestii związanej z wyborem miejsc, które wymagają interwencji, uznano, iż nadzorem należy objąć poszczególne miejscowości gminy, ze zwróceniem szczególnej uwagi na otoczenie szkół (ze względu na obecność osób rozprowadzających narkotyki) oraz centrum Krotoszyna (Rynek i okolice).

Kwestie uznane za najistotniejsze w tworzeniu strategii

Ankietowani wskazali również problemy, na których powinna skupić się lokalna strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych. Wybierali trzy najistotniejsze kwestie z zamkniętego katalogu. Przedstawiamy te, które uzyskały największą liczbę wskazań.

Lp.	Kwestie społeczne	Liczba wskazań
1.	Pomoc osobom i rodzinom ubogim	16
2.	Pomoc ludziom starym, samotnym	10
3.	Pomoc osobom bezrobotnym w przekwalifikowaniu się i znalezieniu pracy	8
4.	Pomoc dla dzieci i młodzieży w poszukiwaniu alternatywnych form spędzania czasu wolnego	7
5.	Pomoc rodzinom dotkniętym problemem uzależnień	5
6.	Pomoc bezdomnym	5

Z powyższego zestawienia wynika rozkład wskazań istniejących kwestii społecznych, które winny stać się przedmiotem szczególnej troski samorządu lokalnego.

Badania własne Centrum AV.

Ponadto do kwestii ważnych zaliczono pomoc rodzinom dotkniętym przemocą domową, osobom niepełnosprawnym oraz rodzinom i osobom w rozwiązywaniu problemów mieszkaniowych. Należy dodać, iż w prezentowanym zestawieniu pominięto kategorie z najmniejszą liczbą wskazań, tj. pomoc byłym więźniom w powrocie do społeczeństwa, ludziom dotkniętym skutkami powodzi lub innymi klęskami żywiołowymi, osobom marginalizowanym w integracji ze społeczeństwem i dostępie do profilaktyki i ochrony zdrowia oraz samotnym kobietom w ciąży i matkom, które są w trudnej sytuacji życiowej.

2.10. ANALIZA SWOT

Bardzo użyteczną metodą przy określaniu priorytetów rozwojowych jest coraz powszechniej stosowana w pracach nad strategią analiza SWOT. Nazwa SWOT jest akronimem angielskich słów: Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse w otoczeniu), Threats (zagrożenia w otoczeniu). Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron organizacji oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed organizacją. Analizę tę można z powodzeniem zastosować do dowolnego przedsięwzięcia, włącznie z programowaniem strategicznym.

Wnikliwe opracowanie SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Przy właściwym opracowaniu stanowi punkt wyjściowy dla określania celów strategicznych oraz projektów socjalnych.

Analiza SWOT została przygotowana w miejscowym Ośrodku Pomocy Społecznej. Przedstawione poniżej czynniki obejmują:

- **siły** – wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **słabości** – wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **szanse** – zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów,
- **zagrożenia** – zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów.

Wynik prac obrazują prezentowane poniżej zestawienia. Dodać należy, że w analizie SWOT odniesiono się wyłącznie do kwestii społecznych.

Kwestia ludzi bezdomnych

Mocne strony

- możliwość określenia liczby i miejsc grupowania się bezdomnych,
- dostrzeganie problemu bezdomności i podejmowanie działań zapobiegawczych,
- posiadanie wiedzy dotyczącej miejsc grupowania się osób bezdomnych,
- informowanie bezdomnych o ich prawach i możliwościach uzyskania pomocy,
- dostateczne angażowanie służb do działań na rzecz bezdomnych,
- umiejętne komunikowanie się z mediami w sprawach bezdomności,

- istnieje struktura stacjonarna dla bezdomnych.

Słabe strony

- nie istnieją organizacje pozarządowe niosące pomoc bezdomnym,
- gmina nie dysponuje indywidualnymi programami wychodzenia z bezdomności,
- brak standaryzacji usług dla bezdomnych oraz odpowiedniej infrastruktury na poziomie lokalnym dla osób wychodzących z bezdomności.

Szanse

- istnieją programy w zakresie budownictwa socjalnego,
- dostęp do programów rządowych przeciwdziałających bezdomności,
- współpraca instytucji samorządowych i rządowych z organizacjami pozarządowymi,
- obiektywne przedstawianie w mediach zjawiska bezdomności,
- nieograniczanie praw obywatelskich osobom bezdomnym.

Zagrożenia

- brak społecznej akceptacji osób bezdomnych,
- istnienie zjawiska długotrwałego bezrobocia wśród osób bezdomnych (z powodu alkoholizmu).

Kwestia osób uzależnionych

Mocne strony

- dobrze przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi,
- właściwie przygotowana baza lokalowa,
- prawidłowe wykorzystywanie środków pochodzących z zezwoleń,
- dysponowanie stałymi środkami finansowymi na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych,
- istnieją organizacje pozarządowe zajmujące się osobami uzależnionymi,
- dobry przepływ informacji oraz wymiana doświadczeń pomiędzy instytucjami i organizacjami działającymi w obszarze uzależnień,
- społeczności lokalne włączają się w działania pomocowe.

Słabe strony

- brak bazy leczenia odwykowego oraz miejsc pobytu dla ofiar przemocy,
- ograniczona współpraca z Kościołem.

Szanse

- traktowanie uzależnień jako problemu społecznego,
- współpraca fachowców różnych dziedzin na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom,
- możliwość sprostania potrzebom w zakresie uzyskiwania pomocy w dziedzinie uzależnień,
- istnieje system wsparcia dla osób i rodzin wymagających specjalistycznej pomocy,
- dostateczne wykorzystywanie systemu informacji.

Zagrożenia

- nieskuteczność i nieefektywność działań podejmowanych na rzecz osób uzależnionych (ze względu na małą motywację osób uzależnionych),
- oznaki zmęczenia, bezsilności i bezradności w społeczeństwie.

Rozwój kadr i służb pomocowych

Mocne strony

- pomoc Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych,
- wyspecjalizowana kadra pracowników pomocy społecznej,
- wyspecjalizowana kadra pracowników kompleksowo zajmujących się rodzinami z różnymi problemami,
- prowadzenie działań socjalnych z rodziną,
- łatwy dostęp do placówek oświatowych zajmujących się kształceniem w zakresie usług opiekuńczych.

Słabe strony

- przeciążenie pracowników socjalnych liczbą zadań,
- brak placówki opiekuńczo-wychowawczej na terenie gminy.

Szanse

- odpowiednie do potrzeb rynku przygotowanie zawodowe absolwentów szkolnictwa w zakresie służb pomocy społecznej,
- stałe doskonalenie zawodowe pracowników pomocy społecznej,
- istnienie współpracy z jednostkami pomocy społecznej prowadzonymi przez inne podmioty.

Zagrożenia

- niewystarczająca w stosunku do potrzeb ilość wykwalifikowanej kadry.

Kwestie dzieci, młodzieży i rodziny

Mocne strony

- współpraca instytucji zajmujących się problematyką dzieci i młodzieży,
- właściwa komunikacja pomiędzy pracownikami sfery rządowej i pozarządowej,
- aktywna działalność pracowników służb społecznych na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży,
- wspieranie przez samorząd organizacji pozarządowych i grup nieformalnych pracujących na rzecz dzieci, młodzieży i rodziny,
- prowadzenie działań w kierunku rozwoju zastępczej opieki rodzinnej nad dziećmi,
- samorząd prowadzi działania zapobiegające dysfunkcjom rodziny,
- istnieją warunki do prowadzenia skutecznej pracy socjalnej,
- zabezpieczanie dzieciom i młodzieży dostępu do różnorodnych form spędzania czasu wolnego,
- propagowanie idei wolontariatu.

Słabe strony

- niedostateczna ilość środków finansowych,
- nieadekwatne do potrzeb zatrudnienie kadry merytorycznej w systemie pomocy społecznej,
- deficyt placówek resocjalizacyjnych dla nieletnich, domów dla samotnych matek oraz ośrodków wsparcia dla rodzin w kryzysie,
- brak aktywności w poszukiwaniu środków pozabudżetowych.

Szanse

- wzrost znaczenia organizacji pozarządowych w pracy na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży,
- decentralizacja władzy sprzyja udzielaniu pomocy społecznej dzieciom i młodzieży,
- wysoki poziom współpracy pomiędzy szkołą a rodziną,
- prowadzenie przez szkoły programów profilaktycznych,
- wystarczająca opieka medyczna w szkołach (profilaktyka medyczna),
- istnieje stabilność prawna w dziedzinie pomocy społecznej dziecku i rodzinie.

Zagrożenia

- członkostwo Polski w Unii Europejskiej nie jest szansą na poprawę polityki społecznej wobec dzieci, młodzieży i rodziny,
- dochodzi do rozpadu więzi społecznych i zaniku kontroli społecznej i występują zagrożenia funkcjonowania rodziny: uzależnienia, zjawisko rozpadu więzi rodzinnych, bezrobocie, przemoc w rodzinie i ubóstwo,
- niski poziom kultury prawnej społeczeństwa.

Kwestia osób bezrobotnych

Mocne strony

- niska skala bezrobocia na terenie gminy,
- wzrost znaczenia wykształcenia jako wartości,
- odpowiednie przygotowanie pracowników pomocy społecznej do pracy z osobami bezrobotnymi.

Słabe strony

- występowanie wysokiego bezrobocia długotrwałego zarówno wśród mężczyzn, jak i kobiet,
- występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia,
- osoby bezrobotne długotrwale, charakteryzując się niskim poziomem wykształcenia, nie podnoszą swoich kwalifikacji,
- nie istnieją organizacje pozarządowe pomagające osobom bezrobotnym.

Szanse

- nie wzrasta bezrobocie długotrwale i nie rozwija się zjawisko wykluczenia społecznego w niektórych grupach społecznych lub/i w układzie geograficznym,
- władze lokalne i regionalne współpracują z partnerami społecznymi w ramach rozwiązywania problemów osób bezrobotnych i długotrwale bezrobotnych,
- programy dla bezrobotnych długotrwale są powiązane z programami rozwoju zasobów ludzkich, przekwalifikowań i reorganizacją,
- nie istnieje zjawisko nielegalnego zatrudnienia.

Zagrożenia

- nie wzrasta dostępność kształcenia ustawicznego na obszarach wiejskich,
- w zbiorowościach dotkniętych długotrwałym bezrobociem zachodzi zjawisko osłabienia instytucji rodzinnych.

Mocne strony

- osoby starsze mają dostateczny dostęp do jednostek organizacyjnych pomocy społecznej,
- kadra posiada profesjonalne przygotowanie w świadczeniu pomocy osobom starszym; wystarczająca ilość kadry zajmującej się problematyką tych osób,
- prawidłowy obieg informacji o formach pomocy społecznej,
- nie dochodzi do marginalizacji osób starszych oraz marginalizacji i izolacji placówek pomocy społecznej,
- dobra dostępność domów pomocy społecznej,
- osoby starsze mają możliwość kontynuacji aktywności zawodowej oraz samorealizacji w organizacjach samopomocowych,
- prowadzenie działań w celu poprawy sfery technicznej ułatwiającej codzienne życie osób starszych,
- korzystanie ze wsparcia wolontariuszy w dziedzinie pomocy osobom starszym.

Słabe strony

- nie istnieje określony standard usług dla osób starszych,
- gmina nie dysponuje małymi formami pomocy społecznej dla osób starszych (poza 2 klubami seniora),
- wzrasta liczba świadczeniobiorców pomocy społecznej,
- zmiana modelu rodziny z wielopokoleniowej na jedno-, dwupokoleniowe,
- na terenie gminy zwiększa się udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców,
- brak ofert pracy dla mieszkańców obszarów wiejskich, kończących aktywność zawodową.

Szanse

- dokładne rozpoznanie potrzeb osób starszych,
- korzystne dla pomocy społecznej założenia świadczeń służby zdrowia.

Zagrożenia

- brak szkoleń dla kadry realizującej pomoc osobom starszym,
- brak działań w celu uwrażliwiania systemu oświaty na problem osób starszych.

- brak działań w zakresie dostosowywania standardów usług do wymogów Unii Europejskiej,
- wzrost liczby osób samotnych,
- infrastruktura nie jest dostosowana do osób starszych,
- brak koordynacji działań podmiotów na rzecz osób starszych,
- migracja ludzi młodych na inne tereny oraz niekorzystne zjawiska demograficzne,
- niesprzyjająca pomocy osobom w III wieku ogólna sytuacja społeczna i finansowa kraju.

Kwestia osób niepełnosprawnych

Mocne strony

- w sferze niepełnosprawności funkcjonują różnorodne, aktywnie działające organizacje pozarządowe, z którymi współpracują instytucje rządowe,
- przepływ informacji pomiędzy podmiotami pomocowymi,
- środowisko osób niepełnosprawnych jest zaangażowane w działalność samopomocy,
- upowszechnianie w środowisku lokalnym pozytywnych wzorców postaw filantropijnych i charytatywnych,

Słabe strony

- nierównomierna i niewystarczająca oferta pomocy osobom niepełnosprawnym,
- niedostateczna baza rehabilitacyjna i oferta opieki nad osobami niepełnosprawnymi,
- niepełne rozpoznanie liczby osób niepełnosprawnych.

Szanse

- wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych,
- edukowanie o rozumieniu potrzeb osób niepełnosprawnych,
- sektor publiczny współpracuje z sektorem pozarządowym w dziedzinie pomocy osobom niepełnosprawnym,
- równomierne korzystanie ze środków pozabudżetowych i pomocowych,
- nie zmniejsza się liczba miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych.
- likwidowanie barier architektonicznych.

Zagrożenia

- niesprzyjająca pomocy osobom niepełnosprawnym sytuacja ekonomiczno-gospodarcza kraju,

- brak działań w zakresie upowszechniania w mediach problematyki niepełnosprawności w celu kształtowania pozytywnych postaw,
- wzrost zapotrzebowania na placówki opieki stacjonarnej oraz usługi opiekuńcze i stacjonarne.

2.11. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie problemów społecznych określamy instytucje znajdujące się na terenie gminy lub obejmujące swym zasięgiem działania jej mieszkańców, które funkcjonują w obszarze polityki społecznej i rozwiązują dane problemy. Są to zarówno jednostki samorządowe, jak i niepubliczne, na przykład organizacje pozarządowe.

2.11.1. INSTYTUCJE OFERUJĄCE POMOC I WSPARCIE

Instytucje oferujące pomoc i wsparcie prezentujemy w formie kart informacyjnych, które najtrafniej oddają możliwości udzielania wsparcia i pomocy mieszkańcom gminy. Karty zasobów zostały opracowane w ramach prac nad strategią i wskazują także pojawiające się w jednostkach potrzeby i możliwości rozwoju.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

ul. Kobylińska 10a, 63-700 Krotoszyn.

1. Podmiot prowadzący:

Urząd Miejski w Krotoszynie.

2. Co oferuje (zakres usług):

Ośrodek realizuje zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych, m.in. koordynuje rozwiązywanie problemów społecznych w gminie.

3. Kadra jednostki (stan na 31.12.2005 r.):

Jednostki zatrudnia łącznie 26 osób, w tym 17 pracowników socjalnych (3 pracowników socjalnych prowadzi świadczenia rodzinne).

Kadra kierownicza:

- Dyrektor MGOPS-u – wykształcenie wyższe kierunkowe oraz ukończona specjalizacja z zakresu pomocy społecznej,
- Kierownik Sekcji Pomocy Środowiskowej, Specjalista Pracy Socjalnej – wykształcenie średnie kierunkowe oraz I stopień specjalizacji w zawodzie pracownika socjalnego.

Pozostali pracownicy:

- 11 pracowników socjalnych w rejonach opiekuńczych (miasto i gmina Krotoszyn) – wykształcenie średnie kierunkowe,
- 3 pracowników socjalnych – wykształcenie średnie kierunkowe.

Świadczenia rodzinne: 4 pracowników

Pozostali pracownicy w innych komórkach – 5 osób.

4. Do kogo skierowana jest oferta jednostki (kategorie i liczba klientów):

Oferta jednostki skierowana jest do mieszkańców miasta i gminy, którzy znajdują się w trudnej sytuacji materialno-bytowej i zdrowotnej.

5. Udział w szkoleniach kadry zatrudnionej w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej:

Kadra zatrudniona w MGOPS-ie uczestniczy w licznych formach doskonalenia i podnoszenia swoich kwalifikacji, wśród których należy wymienić następujące szkolenia: „Przyznawanie i wypłacanie świadczeń rodzinnych”, „Postępowanie w sprawie o świadczenia rodzinne”, „Zasady otrzymania i dystrybucji produktów żywnościowych z nadwyżek UE w ramach programu PAED”, „Nowe zadania OPS – kontrakt socjalny”, „Decyzje w przyznawaniu pomocy społecznej”, „Jak skutecznie przeprowadzić i przygotować postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego”, „Społeczny problem bezrobocia i bezdomności – wpływ ww. zjawisk na społeczną readaptację i pomoc osobom skazany”, „Świadczenia rodzinne po zmianach”, „Kontrakt socjalny”, „Strategia rozwiązywania problemów społecznych”, „Zamówienia publiczne – po zmianach”, „Zaliczka alimentacyjna i postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych”, „Gospodarowanie środkami publicznymi w świetle nowej ustawy o finansach publicznych”, oraz „Efektywność i skuteczność działań w pomocy społecznej”.

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Langiewicza 2, 63-700 Krotoszyn, e-mail: sds.krotoszyn@poczta.fm

1. Podmiot prowadzący:

Jednostka organizacyjna Powiatu Krotoszyńskiego, realizująca zadania z zakresu administracji rządowej, przeznaczona dla osób z zaburzeniami psychicznymi i niepełnosprawnych intelektualnie

2. Co oferuje (zakres usług):

Rehabilitacja społeczna:

- podtrzymywanie i rozwijanie u osób z zaburzeniami psychicznymi umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia
- terapia zajęciowa (w ramach pracowni: rękodzielniczej, artystycznej, plastycznej, kulinarnej, stolarskiej, ogrodniczej, krawieckiej),
- podejmowanie działań w celu przygotowania osób z zaburzeniami psychicznymi do podjęcia pracy (pracownia komputerowa),
- pomoc w uzyskaniu odpowiedniego zatrudnienia.

Opieka psychiatry (w ramach poradni zdrowia psychicznego), m.in.:

- ocena stanu psychicznego,
- farmakoterapia,
- konsultacje.

Opieka pielęgniarska:

- treningi lękowe,
- pomoc doraźna,
- treningi higieniczne.

Rehabilitacja fizyczna, m.in.:

- gimnastyka ogólnousprawniająca,
- zajęcia relaksacyjne,
- masaż,
- aerobik.

Wsparcie socjalne, m.in.:

- pomoc w załatwianiu spraw np. urzędowych,
- utrzymywanie kontaktów z rodziną,
- przygotowanie do samodzielnego funkcjonowania.

Pomoc psychologa, m.in.:

- spotkania, konsultacje, pogadanki, dyskusje na tematy dotyczące istoty choroby psychicznej oraz radzenia sobie z nią w życiu.

3. Do kogo skierowana jest oferta jednostki (kategorie i liczba klientów):

- Ośrodek dla osób z zaburzeniami psychicznymi i upośledzeniem umysłowym.
- Koedukacyjny, przeznaczony dla osób pełnoletnich z terenu powiatu.
- Liczba miejsc: 40.
- Otwarty od poniedziałku do piątku w godz. 7.30 do 15.30.

Liczba osób objętych opieką w XII 2004 roku – 41 osób (niepełnosprawność w stopniu znacznym – 17 osób, w stopniu umiarkowanym – 19 osób, w stopniu lekkim – 5 osób).

Liczba osób objętych opieką w XII 2005 roku – 44 osoby (niepełnosprawność w stopniu znacznym – 16 osób, w stopniu umiarkowanym – 23 osoby, w stopniu lekkim – 5 osób).

4. Propozycje w zakresie rozwoju placówki (potrzeby):

W środy działa Klub „Ciekawi świata”, przeznaczony dla osób z zaburzeniami psychicznymi (oferta dla osób również spoza ŚDS-u). Klub animuje działania samopomocowe, prowadzi działania poznawczo-edukacyjne i kulturalno-rekreacyjne.

Plany:

- rozszerzenie działalności klubu o spotkania 2 razy w tygodniu,
- rozbudowa wsparcia rodziny w jej środowisku zamieszkania.

Ośrodek Profilaktyki Środowiskowej

Osiedle Sikorskiego 7, 63-700 Krotoszyn.

1. Podmiot prowadzący:

Urząd Miejski w Krotoszynie.

2. Co oferuje (zakres usług):

Jednostka oferuje pomoc psychologiczno-terapeutyczną, socjoterapeutyczną oraz wsparcie w nauce.

3. Do kogo skierowana jest oferta jednostki (kategorie i liczba klientów):

Oferta jednostki skierowana jest do dzieci uczęszczających do świetlicy i ich rodziców.

Liczba osób objętych pomocą w 2004 i 2005 r. – odpowiednio 54 i 43.

Świetlica Terapii Niepowodzeń Szkolnych w Gimnazjum nr 2 im. M. Kopernika

ul. Zdunowska 83, 63-700 Krotoszyn.

1. Podmiot prowadzący:

Stowarzyszenie „Szansa”.

2. Co oferuje (zakres usług):

Jednostka oferuje pomoc psychologiczną i wsparcie w nauce.

3. Do kogo skierowana jest oferta jednostki (kategorie i liczba klientów):

Oferta jednostki skierowana jest do dzieci dojeżdżających z terenów wiejskich oraz dzieci miejscowych, uczących się w gimnazjum.

Liczba osób objętych pomocą w 2004 i 2005 r. – odpowiednio 21 i 26.

Świetlica socjoterapeutyczna im. Jana Pawła II przy Parafii św. Wojciecha w Kobiernie

1. Podmiot prowadzący:

Parafia św. Wojciecha w Kobiernie.

2. Co oferuje (zakres usług):

Jednostka oferuje pomoc psychologiczną, wsparcie w nauce i w nabywaniu umiejętności pracy w grupie oraz rozwijanie zainteresowań.

3. Do kogo skierowana jest oferta jednostki (kategorie i liczba klientów):

Oferta jednostki skierowana jest do dzieci z terenów wiejskich.

Liczba osób objętych pomocą w 2004 i 2005 r. – odpowiednio 30 i 35.

Świetlica opiekuńczo-wychowawcza

Rynek 1, 63-700 Krotoszyn.

1. Podmiot prowadzący:

Krotoszyńskie Centrum Przedsiębiorczości – Centrum Wolontariatu Krotoszyn,
ul. H. Kołłątaja 7, 63-700 Krotoszyn.

2. Co oferuje (zakres usług):

Jednostka oferuje pomoc w nauce oraz rozwijanie zainteresowań: sportowych i plastycznych.

3. Do kogo skierowana jest oferta jednostki (kategorie i liczba klientów):

Oferta jednostki skierowana jest do dzieci pochodzących z rodzin ubogich, dotkniętych bezrobociem i problemem alkoholowym.

Liczba osób objętych pomocą w 2004 i 2005 r. – po 23.

Warsztat Terapii Zajęciowej

ul. Młyńska 2d, 63-700 Krotoszyn.

1. Podmiot prowadzący.

Urząd Miejski w Krotoszynie.

2. Co oferuje (zakres usług).

Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych w formie terapii zajęciowej wspomaganej rehabilitacją ruchową i wsparciem psychologicznym.

3. Do kogo skierowana jest oferta jednostki (kategorie i liczba klientów):

Oferta jednostki skierowana jest do osób z orzeczoną znaczną lub umiarkowaną stopniem niepełnosprawności i wskazaniem do terapii zajęciowej.

W zajęciach uczestniczy 55 osób, w tym z terenu miasta i gminy Krotoszyn 22 osoby.

4. Propozycje w zakresie rozwoju placówki (potrzeby).

1. Szkolenie opiekunów i rodziców osób niepełnosprawnych w zakresie starania się o podjęcie pracy przez ich podopiecznych (zasady zawieszania rent, plusy podjęcia aktywności zawodowej).
2. Rozwój systemu informacji o możliwościach osób uczestniczących w terapii skierowany do pracodawców.

Noclegownia

1. Podmiot prowadzący.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krotoszynie.

2. Co oferuje (zakres usług).

Jednostka zapewnia podstawowe świadczenia w formie noclegu.

3. Do kogo skierowana jest oferta jednostki (kategorie i liczba klientów):

Oferta jednostki skierowana jest do osób bezdomnych lub niemogących w okresie zimy przebywać w miejscu stałego pobytu.

4. Propozycje w zakresie rozwoju placówki (potrzeby).

Zwiększenie liczby miejsc.

Młodzieżowy Klub Środowiskowy „Rivendell”

oś. Sikorskiego 7, 63-700 Krotoszyn.

1. Podmiot prowadzący:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, ul. Młyńska 2d/1, 63-700 Krotoszyn.

Komenda Hufca Związku Harcerstwa Polskiego, ul. Młyńska, 63-700 Krotoszyn.

2. Co oferuje (zakres usług):

- prowadzenie działań informacyjnych zwiększających wiedzę na temat środków uzależniających, negatywnych skutków zdrowotnych i społecznych ich używania, mechanizmów uzależnienia,
- pomoc w kryzysach szkolnych, rodzinnych, rówieśniczych i osobistych,
- realizacja indywidualnych programów korekcyjnych i rozwojowych,
- kształtowanie konstruktywnych wartości i promowanie zdrowego stylu życia wśród dzieci i młodzieży z grup ryzyka,
- organizowanie grupowych zajęć o charakterze rozwojowym i socjoterapeutycznym, stanowiących alternatywę dla używania środków uzależniających, w tym w formach wyjazdowych,
- animowanie pracy liderów młodzieżowych,
- tworzenie grup wolontariuszy pracujących na rzecz środowiska lokalnego,
- prowadzenie działalności szkoleniowej,
- organizowanie czasu wolnego poprzez działalność kulturalną, sportową, turystyczną,
- rozwój intelektualny, społeczny, kulturalny, fizyczny i duchowy.

3. Do kogo skierowana jest oferta jednostki (kategorie i liczba klientów):

Zajęcia prowadzone w Klubie skierowane są do młodzieży w wieku gimnazjalnym, ze szkoły średniej i studentów, przede wszystkim ze środowisk dysfunkcyjnych i zagrożonych demoralizacją oraz uczestniczącej w subkulturach.

W 2004 i 2005 r. klub objął swoim działaniem odpowiednio 150 i 80 osób.

4. Propozycje w zakresie rozwoju placówki (potrzeby):

- superwizje zespołu,
- szkolenia specjalistyczne,
- zwiększenie środków na opłacenie wychowawców,
- środki na szkolenia dla wolontariuszy.

Mieszkanie usamodzielniające dla osób opuszczających rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo-wychowawcze, ul. Mickiewicza 11, 63-700 Krotoszyn.

1. Podmiot prowadzący:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, ul. Młyńska 2d/1, 63-700 Krotoszyn.

Komenda Hufca Związku Harcerstwa Polskiego, ul. Młyńska, 63-700 Krotoszyn.

2. Co oferuje (zakres usług):

1. przygotowanie indywidualnego planu usamodzielnienia, w skład którego wchodzi:

- pomoc w uzyskaniu kwalifikacji zawodowych,
- uzyskanie wykształcenia zgodnego z możliwościami i aspiracjami osoby usamodzielnianej,
- pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych,
- pomoc w uzyskaniu zatrudnienia,
- pomoc w integracji ze środowiskiem,
- praca wychowawcza,
- kompensowanie opóźnień i wyrównywanie braków edukacyjnych, emocjonalnych,
- pomoc w rozwiązywaniu kryzysów szkolnych, rówieśniczych,
- uczenie nawiązywania pozytywnych więzi uczuciowych.

4. Do kogo skierowana jest oferta jednostki (kategorie i liczba klientów):

Mieszkanie usamodzielniające przeznaczone jest dla pełnoletnich wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych, niemających możliwości powrotu do środowiska rodzinnego oraz możliwości innego zamieszkania.

W mieszkaniu objęto opiekę jedną osobę.

5. Propozycje w zakresie rozwoju placówki:

- szkolenia specjalistyczne,
- zwiększenie środków na opłacenie wychowawcy.

Świetlica środowiskowa dla dzieci

ul. Młyńska 2d, 63-700 Krotoszyn.

1. Podmiot prowadzący:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, ul. Młyńska 2d/1, 63-700 Krotoszyn.

2. Co oferuje (zakres usług):

- stymulowanie rozwoju osobistego i rehabilitacji dziecka,
- prowadzenie zajęć mających na celu rozwój społeczny,

- prowadzenie zajęć terapeutycznych,
- indywidualne programy korekcyjne,
- organizowanie czasu wolnego,
- pomoc socjalna, dożywianie,
- prowadzenie zajęć kompensacyjnych,
- stała praca z rodziną dziecka,
- prowadzenie integracyjnych form pracy,
- uczenie nawiązywania więzi uczuciowych oraz związków interpersonalnych,
- współpraca ze szkołą, ośrodkami pomocy społecznej i innymi instytucjami działającymi na rzecz rodziny.

3. Do kogo skierowana jest oferta jednostki (kategorie i liczba klientów):

Zajęcia prowadzone w świetlicy skierowane są do dzieci niepełnosprawnych w wieku szkoły podstawowej.

W 2004 i 2005 r świetlica objęła swoim działaniem odpowiednio 40 i 20 osób.

5. Propozycje w zakresie rozwoju:

- superwizje zespołu,
- szkolenia specjalistyczne,
- zwiększenie środków na opłacenie wychowawców,
- środki na szkolenia dla wolontariuszy.

Świetlica socjoterapeutyczna „Gniazdo” dla młodzieży gimnazjalnej

ul. Mickiewicza 11, 63-700 Krotoszyn.

1. Podmiot prowadzący:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, ul. Młyńska 2d/1, 63-700 Krotoszyn.

2. Co oferuje (zakres usług):

- pomoc w kryzysach szkolnych, rodzinnych, rówieśniczych, osobistych,
- zajęcia socjoterapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne,
- indywidualne programy korekcyjne,
- pomoc w nauce,
- pomoc socjalna, dożywianie,
- organizacja czasu wolnego, rozwój zainteresowań, organizacja zabaw, zajęcia sportowe,
- stała praca z rodziną dziecka.

3. Do kogo skierowana jest oferta jednostki (kategorie i liczba klientów):

Zajęcia prowadzone w świetlicy skierowane są do młodzieży gimnazjalnej pochodzącej z rodzin dysfunkcyjnych, mającej problemy z funkcjonowaniem społecznym, uzależnieniami, problemami szkolnymi, wychowawczymi i emocjonalnymi.

W 2004 i 2005 r. świetlica objęła swoim działaniem odpowiednio 30 i 15 osób.

4. Propozycje w zakresie rozwoju:

- superwizje zespołu,
- szkolenia specjalistyczne,
- zwiększenie środków na opłacenie wychowawców,
- środki na szkolenia dla wolontariuszy.

Świetlica środowiskowa dla dzieci

ul. Sienkiewicza, 63-700 Krotoszyn.

1. Podmiot prowadzący:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie ul. Młyńska 2d/1, 63-700 Krotoszyn.

2. Co oferuje (zakres usług):

- zapobieganie marginalizacji i niedostosowaniu społecznemu dzieci,
- uspołecznienie i uwrażliwienie wychowanków,
- prowadzenie zajęć mających na celu rozwój społeczny,
- uczenie korzystania z mocnych stron,
- pomaganie w określaniu potrzeb,
- sprzyjanie racjonalnemu wypoczynkowi, propagowanie aktywnych form wypoczynku,
- uczenie rozwiązywania konfliktów,
- uczenie współpracy i pełnienia ról społecznych,
- praca z dziećmi z ADHD i ich rodzinami,
- indywidualne programy korekcyjne,
- organizowanie czasu wolnego,
- pomoc socjalna, dożywianie,
- prowadzenie zajęć kompensacyjnych,
- stała praca z rodziną dziecka,
- uczenie nawiązywania więzi uczuciowych oraz związków interpersonalnych,
- współpraca ze szkołą, ośrodkami pomocy społecznej i innymi instytucjami działającymi na rzecz rodziny.

4. Do kogo skierowana jest oferta jednostki (kategorie i liczba klientów):

Zajęcia prowadzone w świetlicy skierowane są do dzieci niepełnosprawnych w wieku szkoły podstawowej.

W 2004 i 2005 r. świetlica objęła swoim działaniem odpowiednio 40 i 20 osób.

4. Propozycje w zakresie rozwoju:

- superwizje zespołu,
- szkolenia specjalistyczne,
- zwiększenie środków na opłacenie wychowawców,
- środki na szkolenia dla wolontariuszy.

2.11.2. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

W gminie Krotoszyn funkcjonuje 69 organizacji pozarządowych, w tym 1 fundacja, 22 stowarzyszenia. Istnieje 11 parafii Kościoła rzymskokatolickiego oraz 2 innego wyznania. Pomiedzy sektorem publicznym a pozarządowym istnieje dobry przepływ informacji dotyczący podopiecznych korzystających z pomocy. Samorząd gminy dysponuje uregulowaniami określonymi przez odpowiednie akty prawa miejscowego dotyczące współpracy z organizacjami należącymi do sektora pozarządowego. Skutkuje to podejmowaniem współpracy z tymi organizacjami w zakresie zlecania realizacji zadań własnych, wsparcia lokalowego oraz w zakresie pisania projektów o dofinansowanie, a także doradztwa i konsultacji.

Każda społeczność, w której istnieją silne więzi społeczne, winna organizować współpracę między samorządem a organizacjami pozarządowymi, aby współdziałać w kierunku uzupełnienia i usprawnienia instytucjonalnego form pomocy. Poniżej prezentowane są organizacje pozarządowe działające na terenie gminy Krotoszyn.

ORGANIZACJE POZARZĄDOWE DZIAŁAJĄCE NA TERENIE GMINY KROTOSZYN

KULTURA

1. Koło Unii Wielkopolan, Krotoszyn, ul. Floriańska 12/3.
2. Krotoszyński Klub Katolicki, Krotoszyn, ul. Konstytucji 3 Maja 16/20.
3. Akcja Katolicka, Krotoszyn, ul. Mickiewicza 8.
4. Towarzystwo Miłośników i Badaczy Ziemi Krotoszyńskiej,
Krotoszyn. ul. Benicka 9, Lutogniew.

5. Krotoszyńskie Towarzystwo Kulturalne, Krotoszyn, ul. Mały Rynek 1 (muzeum).
6. Stowarzyszenie Wychowanków i Nauczycieli Gimnazjum i Liceum im. Hugona Kołłątaja w Krotoszynie, Krotoszyn, ul. Kołłątaja 1.
7. Krotoszyńskie Towarzystwo Muzyczne, Krotoszyn, ul. Młyńska 2d.
8. Stowarzyszenie Miłośników Muzyki, Krotoszyn, ul. Młyńska 2d.
9. Stowarzyszenie Bractwo Rycerskie Ziemi Kaliskiej, Krotoszyn, os. Sikorskiego 7, Młodzieżowy Klub Środowiskowy „Rivendell”.
10. Stowarzyszenie Krotoszyński Chór Kameralny.
11. Stowarzyszenie Kulturalne „CONFRATERNITAS” w Krotoszynie.
12. Stowarzyszenie Obrony Godności Zawodu Nauczyciela w Krotoszynie.
13. Krotoszyńskie Stowarzyszenie Oświaty Niepublicznej, Krotoszyn, ul 56 Pułku Piechoty 3a.
14. Kurkowe Bractwo Strzeleckie w Krotoszynie, Krotoszyn ul. Floriańska 8.
15. Strzeleckie Bractwo Kurkowe pod patronem Marii Królowej Polski w Roszkach.

WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA

16. Krotoszyńskie Towarzystwo Przyjaźni Polsko-Holenderskiej w Krotoszynie, Krotoszyn, ul. Kołłątaja 7.
17. Krotoszyńskie Towarzystwo Współpracy Polsko-Niemieckiej w Krotoszynie, Krotoszyn, Rynek – Ratusz.
18. Towarzystwo Przyjaźni Polsko-Francuskiej w Krotoszynie, Krotoszyn Rynek – Ratusz.
19. Krotoszyńskie Stowarzyszenie Polsko-Amerykańskie, Krotoszyn, ul. Asnyka 3.
20. Towarzystwo Przyjaźni Krotoszyn – Mejszagoła w Krotoszynie, Krotoszyn, ul. Rawicka 26a/3.

OCHRONA ZDROWIA

21. Stowarzyszenie „Pomóżmy Sobie” do walki z chorobami nowotworowymi, Krotoszyn, ul. Floriańska 10.
22. Stowarzyszenie „Sclerosis Multiplex”, Krotoszyn, ul. Kołłątaja 5.
23. Krotoszyński Klub „Amazonki”, ul. Młyńska 17.
24. Związek Inwalidów Narządu Ruchu „Integracja”, Krotoszyn, ul. Benicka 9.
25. Krajowa Rada Organizacji Stwardnienia Rozsianego, Krotoszyn, ul. Kołłątaja 5.
26. Polski Związek Niewidomych, Krotoszyn, ul. Benicka 9, os. J. Korczaka 6/17 (dom).
27. Polskie Stowarzyszenie Diabetyków, Krotoszyn, ul. Wojciechowskiego 17.

28. Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Osób Słabosłyszących i Niesłyszących „Dwa światy”, Rynek restauracja „Ratuszowa”.
29. Stowarzyszenie Na Rzecz Dzieci i Osób Niepełnosprawnych, Krotoszyn, ul. Rynek – Ratusz.
30. Oddział terenowy Stowarzyszenia Pacjentów PRIMUM NON NOCERE, Krotoszyn, os. Korczaka 6/5.
31. Ogólnopolskie Stowarzyszenie Bractw Optymalnych im. Prof. W. Sedlaka z siedzibą w Jaworznie, Krotoszyn, ul. Kobylińska 61.
32. PCK – Zarząd Rejonowy Polskiego Czerwonego Krzyża, Krotoszyn, ul. Kobylińska 10a.

PROFILAKTYKA UZALEŻNIEŃ

33. Klub Abstynenta „Tolerancja”, Krotoszyn, ul. Mickiewicza 2.
34. Stowarzyszenie na Rzecz Przeciwdziałania Uzależnieniom i Wspierania Psychicznego Dzieci i Młodzieży „Szansa”, Krotoszyn, ul. Młyńska 2d/1.
35. Stowarzyszenie „LIONS-CLUB-KROTOSZYN”, Krotoszyn, ul. Mickiewicza, Hotel „Krotosz”.
36. Ośrodek Profilaktyki Środowiskowej, Krotoszyn, ul. Młyńska 2d/1.
37. Duszpasterstwo Młodzieży Przy Parafii Św. Piotra i Pawła, Krotoszyn ul. Klasztorna 3.
38. Parafia Rzymsko Katolicka Pod Wezwaniem Św. Wojciecha, 63-714 Kobierno.
39. Oddział Stowarzyszenia Chrześcijańska Misja Społeczna „TEEN CHALLENGE”, Krotoszyn, ul. Chopina 58.

ORGANIZACJE DZIAŁAJĄCE NA RZECZ OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH

40. Związek Inwalidów Wojennych RP, Zarząd Oddziału w Krotoszynie, Krotoszyn, ul. Rawicka 7b, ul. Koźmińska 47a (dom).
41. Związek Kombatantów Rzeczypospolitej i Byłych Więźniów Politycznych, Krotoszyn, ul. Rawicka 7b.
42. Związek Emerytów Rencistów i Inwalidów w Kobiernie, 63-714 Kobierno, ul. Słoneczna 17.
43. Związek Emerytów Rencistów i Inwalidów w Krotoszynie, Krotoszyn ul. Rawicka 7b.
44. Związek Więźniów Politycznych i Poszkodowanych Okresu Stalinowskiego, os. J. Korczaka 4/13 (dom).

45. Miejsko-Gminny Związek Kółek, Rolników i Organizacji Rolniczych,
Krotoszyn, ul. Staszica 34.
46. Klub Seniora „Pogodna jesień”, ul. Fabryczna 4a/17.
47. Klub Seniora „Pogodni”, Roszki 33, 63-714 Kobierno.

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

48. Ogólnopolskie Stowarzyszenie Firm Opakowaniowych „GABI-PLAST-GROUP”,
Krotoszyn, ul. Kobylińska 61.
49. Koło Hodowców i Producentów Bydła, Krotoszyn, ul. Kobylińska 37.
50. Krotoszyńskie Zrzeszenie Handlu i Usług, Krotoszyn, ul. Floriańska 8.
51. Klub Przedsiębiorców Ziemi Krotoszyńskiej, Krotoszyn, ul. Floriańska 8.
52. Stowarzyszenie Krotoszyńskie Centrum Przedsiębiorczości,
Krotoszyn, ul. Kołłątaja 7.
53. Cech Rzemiosł Różnych, Krotoszyn, ul. Floriańska 8.

SPORT

54. Powiatowe Zrzeszenie Ludowych Zespołów Sportowych w Krotoszynie, Kobierno.
55. Zarząd Powiatowy LOK, ul. Rawicka, ul. Więźniów Politycznych 30 (dom).
56. Stowarzyszenie Miłośników Wędkarstwa „JESIOTR”.
57. Stowarzyszenie Tradycyjnych Stylów Walki Iron Tiger w Krotoszynie.
58. Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół” im. Gen. J. Hallera w Krotoszynie.
59. Ludowy Klub Sportowy „Ceramik” w Krotoszynie, Krotoszyn, ul. Sportowa 1.
60. Towarzystwo Atletyczne „Rozum”, Krotoszyn, ul. Mały Rynek 13.
61. Klub Sportowy „Astra”, Krotoszyn, ul. Sportowa 1.
62. Klub Sportowy „Krotosz” w Krotoszynie, Krotoszyn, ul. Młyńska 2d.
63. Szkolny Związek Sportowy w Krotoszynie, Krotoszyn, ul. Spichrzowa 5.
64. Krotoszyńskie Towarzystwo Tenisowe w Krotoszynie,
Krotoszyn, ul. Ogrodowskiego 6.

INNE

65. Fundacja GRODZKA Miasta Krotoszyna,
Krotoszyn, ul. Mickiewicza 44, ul. Kobylińska 12/2 (dom).
66. TPD – Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, Krotoszyn,
ul. Benicka 9, Smolice, ul. Bałowska 7, 63-714 Kobierno (dom).
67. ZHP – Związek Harcerstwa Polskiego, Krotoszyn. ul. Młyńska 2d/4.

68. Regionalne Centrum Edukacji Ekologicznej,

Krotoszyn ul. Mickiewicza 11, ZSP nr 1, ul. Konstytucji 3 Maja 6/9 (dom).

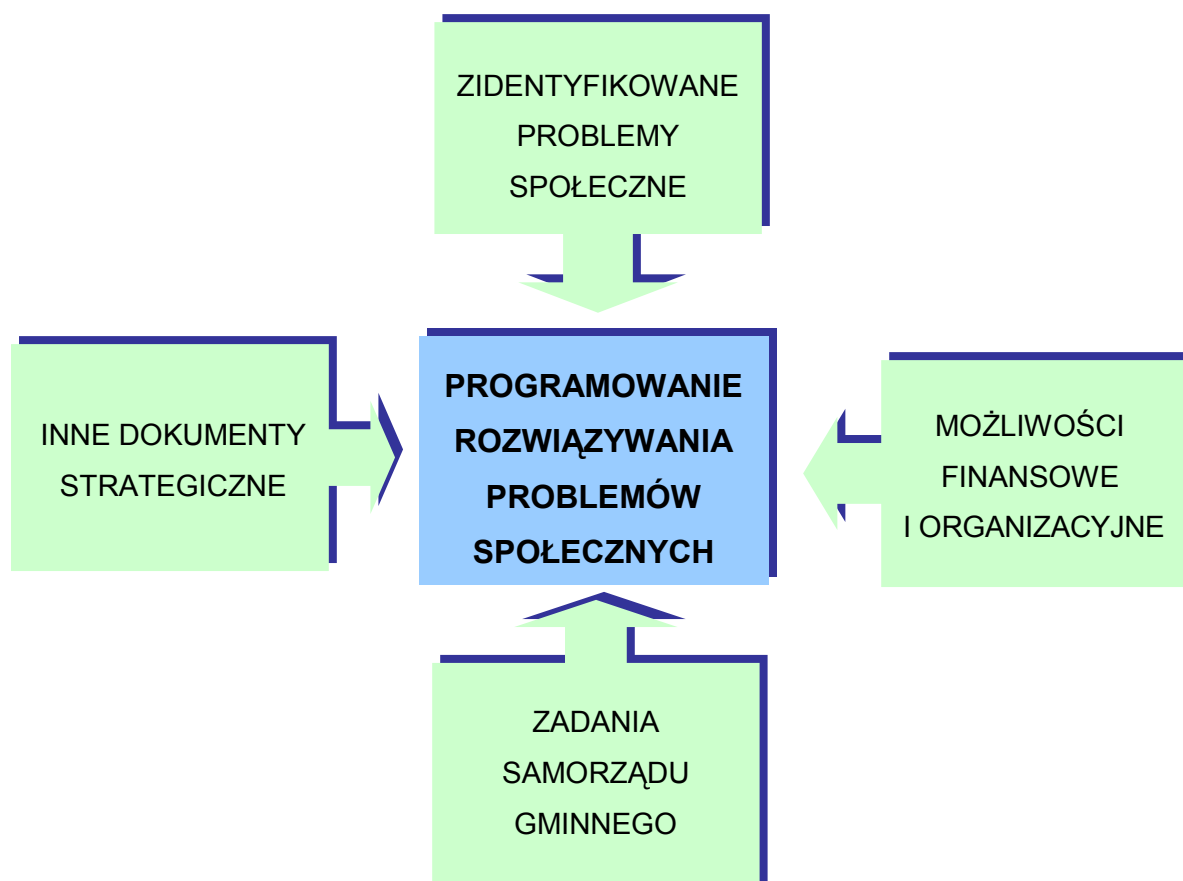
69. PTTK, Oddział w Krotoszynie, Krotoszyn, Mały Rynek 1.

2.12. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ

Dokonując diagnozy problemów społecznych na terenie gminy zespół korzystał z szeregu możliwości, jakie stwarza funkcjonowanie jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego, jednostek pozarządowych oraz instytucji współdziałających w szeroko rozumianym obszarze polityki społecznej. Nie poprzestając na analizie źródeł zastanych, którymi dysponują Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Policja, Powiatowy Urząd Pracy i inne, korzystano obficie z bardzo wskazanych przy sporządzaniu analiz diagnostycznych źródeł wywołanych, tj. badań ankietowych i analizy SWOT.

Sumując uzyskane informacje i nakładając wyniki diagnozy na zakres możliwości kompetencyjnych samorządu, możemy wskazać najważniejsze obszary problemowe, których rozwiązanie powinno stać się przedmiotem działań samorządu lokalnego, a jest treścią części programowej niniejszego dokumentu. Zespół przygotowujący dokument uznał, że obszarami problemowymi, dla których należy zaprogramować działania, są w pierwszej kolejności kwestie dotyczące osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, a wśród nich grupy najbardziej narażone na marginalizację, tj. osoby ubogie, stare, niepełnosprawne oraz bezdomne. Równie ważna jest rodzina, którą należy wzmocnić tak, by w skuteczniejszy sposób mogła opierać się kryzysom powodowanym przez czynniki i kwestie zewnętrzne, takie jak np. bezrobocie, czy też czynniki wewnętrzne, powodujące rozpad pożycia, np. problem alkoholowy. W pośredni sposób na funkcjonowanie lokalnej społeczności wpływa również kondycja i działalność organizacji pozarządowych oraz system monitorowania i oceny pojawiających się problemów społecznych. Tworząc politykę społeczną na poziomie lokalnym zgodnie z zasadami pomocniczości i partycypacji społecznej nie sposób nie dostrzec tych kwestii w dokumencie programowym i wskazać dla nich właściwych możliwości rozwoju.

ZWIĄZEK ZIDENTYFIKOWANYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH Z PROGRAMOWANIEM DZIAŁAŃ

Powyższy wykres przedstawia związek zidentyfikowanych w procesie badawczym problemów społecznych z czynnikami, które należy brać pod uwagę w programowaniu działań służących rozwiązywaniu problemów społecznych środowiska lokalnego. Oczywiście wpływ poszczególnych czynników jest złożony i niejednorodny. Największe znaczenie przy projektowaniu działań mają możliwości kompetencyjne samorządu lokalnego oraz warunki finansowe, nieco mniejsze, choć także istotne, inne dokumenty strategiczne omówione w części wstępnej.

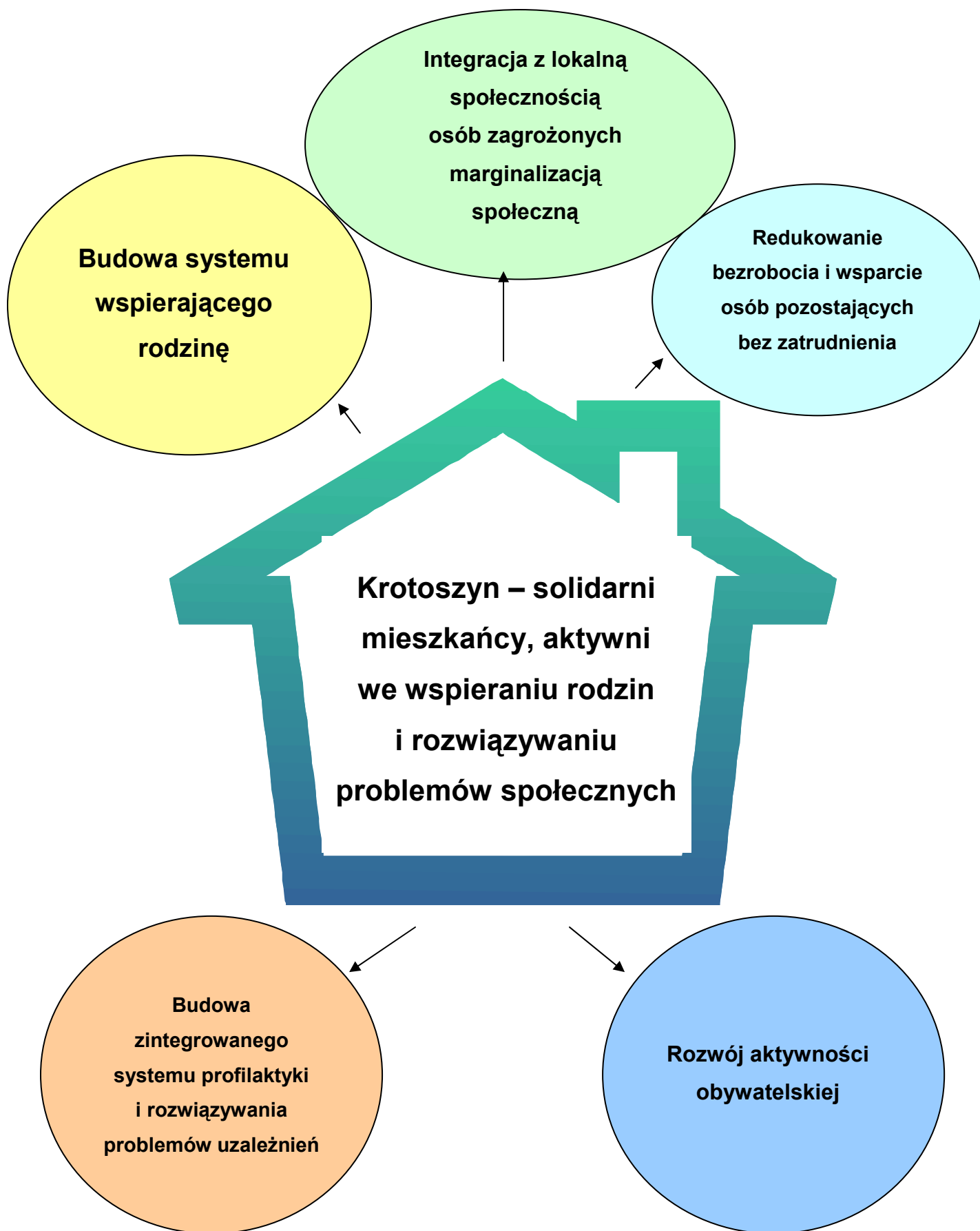
3. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

W tej części strategii zawarte są programy szczegółowe polityki i pomocy społecznej, przeznaczone do realizacji na terenie gminy. Zostały one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów szczegółowych i kierunków działań.

3.1. MISJA

**KROTOSZYN – SOLIDARNI MIESZKAŃCY,
AKTYWNI WE WSPIERANIU RODZIN
I ROZWIĄZYWANIU PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH**

ZWIĄZEK MISJI Z CELAMI STRATEGICZNYMI

3.2. CELE STRATEGICZNE

Cel strategiczny 1.

Integracja z lokalną społecznością osób zagrożonych marginalizacją społeczną

Cele szczegółowe:

1. Ograniczanie ubóstwa i zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego osobom najuboższym.
2. Przeciwdziałanie bezdomności oraz wspieranie osób i rodzin w procesie wychodzenia z bezdomności.
3. Tworzenie warunków dla satysfakcjonującego życia seniorom.
4. Umożliwienie osobom niepełnosprawnym pełnego udziału w życiu społecznym.

Kierunki działań do celu szczegółowego 1.

1. Udzielanie pomocy materialnej zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, innymi ustawami i uchwałami Rady Miejskiej.
2. Opracowywanie co roku bilansu potrzeb w zakresie pomocy społecznej.
3. Badanie i monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego osób korzystających ze wsparcia materialnego.
4. Rozwijanie szeroko rozumianego poradnictwa dla osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej, w tym tworzenie biur porad społecznych, przeciwdziałanie bezradności tej grupy osób.
5. Realizowanie programów służących zaspokajaniu podstawowych potrzeb dzieci z rodzin ubogich – dożywianie w szkołach, wyprawka szkolna, dopłata do przedszkola, wypoczynek wakacyjny, bilety na imprezy sportowe i kulturalne.
6. Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy materialnej dla rodzin będących w trudnej sytuacji życiowej oraz innych form wsparcia tych rodzin.
7. Wspieranie programów propagujących i promujących wśród środowisk zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego postaw aktywnych, pomocy sąsiedzkiej, inicjowanie powstania grup samopomocy.

8. Przeciwdziałanie wszelkim formom dyskryminacji w środowisku lokalnym ludzi biednych i zagrożonych wykluczeniem społecznym (praca socjalna, kampanie medialne).

Kierunki działań do celu szczegółowego 2.

1. Praca socjalna z osobami zagrożonymi bezdomnością, polegająca m.in. na poradnictwie w zakresie możliwości pomocy w opłacie czynszu celem zapobieżenia eksmisji i bezdomności, informowaniu o zamianie mieszkań, poradnictwie specjalistycznym: prawnym, psychologicznym.
2. Udzielanie rodzinom zagrożonym utratą mieszkania pomocy finansowej w opłacie czynszu (dodatki mieszkaniowe, zasiłki celowe).
3. Wspieranie bezdomnych poprzez działania osłonowe, m.in. pomoc materialną, rzeczową, medyczną, poradnictwo specjalistyczne, opracowywanie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności.

Kierunki działań do celu szczegółowego 3.

1. Stałe diagnozowanie potrzeb i bezpieczeństwa socjalnego ludzi starych.
2. Zapewnienie usług opiekuńczych i wspierających ludziom starym w miejscu zamieszkania.
3. Wspieranie rodzin opiekujących się starszym, całkowicie niesamodzielnym członkiem rodziny (usługi opiekuńcze, poradnictwo psychologiczne, medyczne).
4. Udzielanie pomocy materialnej dla emerytów i rencistów z grupy ryzyka socjalnego (pomoc w zakupie leków, opału, dodatki mieszkaniowe).
5. Propagowanie informacji o małych formach pomocy społecznej, m.in. rodzinnych domach pomocy, zakładach opiekuńczo-leczniczych.
6. Zaktywizowanie młodzieży do podejmowania działań na rzecz ludzi starszych – rozwój wolontariatu.

Kierunki działań do celu szczegółowego 4.

1. Podnoszenie świadomości społecznej na temat osób niepełnosprawnych oraz ich praw i uprawnień, w szczególności poprzez rozpowszechnianie informacji o prawach i uprawnieniach osób niepełnosprawnych oraz dostępnych formach pomocy za pośrednictwem Internetu i mediów lokalnych (prasa, radio, telewizja kablowa).

2. Organizowanie spotkań z przedstawicielami organizacji pozarządowych, działających na rzecz osób niepełnosprawnych, oraz spotkań indywidualnych z organizacjami pozarządowymi celem bieżącej wymiany doświadczeń.
3. Zapewnienie osobom niepełnosprawnym dostępu do opieki medycznej i rehabilitacji poprzez zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do opieki medycznej i zabiegów rehabilitacyjnych poprzez opracowanie bazy informacyjnej o świadczeniodawcach, udzielanych zabiegach i warunkach korzystania z nich.
4. Bieżące informowanie niepełnosprawnych o możliwościach dofinansowania uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych oraz możliwościach zakupu sprzętu rehabilitacyjnego.
5. Systematyczne świadczenie osobom niepełnosprawnym w miejscu ich zamieszkania usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
6. Zapewnienie osobom niepełnosprawnym prawa do życia w środowisku wolnym od barier funkcjonalnych, w tym w szczególności poprzez kontynuację łamania barier architektonicznych w miejscach publicznych.
7. Wspieranie rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych poprzez systematyczną współpracę z PCPR-em oraz PUP-em i informowanie środowiska o istniejących możliwościach zatrudnienia.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Miejska w Krotoszynie i Burmistrz Krotoszyna, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i inne jednostki organizacyjne Miasta i Gminy Krotoszyn.

Środki finansowe:

Budżet gminy, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Cel strategiczny 2.

Budowa systemu wspierającego rodzinę

Cele szczegółowe:

1. Pomoc w likwidacji przyczyn dysfunkcji oraz wspieranie i usprawnianie systemu wsparcia dla rodziny: psychologicznego, prawnego, socjalnego.
2. Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju, zgodnie z ich potrzebami i przysługującymi im prawami.
3. Współpraca z instytucjami i organizacjami zajmującymi się opieką i pomocą rodzinie.

Kierunki działań do celu szczegółowego 1.

1. Systematyczna praca socjalna z rodzinami z problemami opiekuńczo-wychowawczymi.
2. Wspieranie materialne rodzin z systemu pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych.
3. Udzielanie rodzinom pomocy psychologicznej, prawnej i socjalnej.
4. Podejmowanie inicjatyw i nowatorskich rozwiązań na rzecz ochrony macierzyństwa i dziecka w rodzinie, m.in. dwuzmianowe przedszkole oraz tworzenie miejsc pracy z elastycznym czasem zatrudnienia.
5. Wspieranie działań mających na celu tworzenie na terenie miasta mieszkań socjalnych, przeznaczonych w szczególności dla rodzin w kryzysie, samotnych matek.

Kierunki działań do celu szczegółowego 2.

1. Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci i młodzieży z rodzin ubogich:
 - organizowanie i finansowanie dożywiania w trakcie nauki w szkole,
 - zapewnienie odzieży, wyposażenia w artykuły szkolne,
 - organizowanie i finansowanie wypoczynku letniego i zimowego,
 - organizowanie akcji charytatywnych dla pozyskiwania środków na pomoc dzieciom.
2. Szkolenie i podnoszenie kwalifikacji kadry specjalistów do pracy z rodziną i dziećmi oraz w zakresie zaspokojenia potrzeb dzieci w placówkach.

3. Tworzenie interdyscyplinarnych zespołów specjalistów do spraw interwencji w sytuacjach zagrażających dzieciom i młodzieży.
4. Rozwój nowych form działań osłonowo-aktywizujących na rzecz dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.
5. Tworzenie i wdrażanie programów w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.

Kierunki działań do celu szczegółowego 3.

1. Wykorzystanie potencjału partnerów społecznych w realizacji pomocy dziecku i rodzinie.
2. Zintegrowanie działań na rzecz dziecka i rodziny ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie, sądem, policją, instytucjami oświatowymi, zakładami opieki zdrowotnej, kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi.
3. Inicjowanie i rozwój różnych form integracji rodzin ze społecznością lokalną – wspieranie wypoczynku rodzinnego, organizowanie imprez integracyjnych i kulturalnych, festynów, spartakiad we współpracy z organizacjami pozarządowymi.
4. Przygotowanie lokalnego programu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Miejska w Krotoszynie i Burmistrz Krotoszyna, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Szkoły i inne jednostki organizacyjne Miasta i Gminy Krotoszyn.

Środki finansowe:

Budżet gminy, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Cel strategiczny 3.

Redukowanie bezrobocia i wsparcie osób pozostających bez zatrudnienia

Cele szczegółowe:

1. Monitoring socjalny – wypracowanie form postępowania wobec osób w sytuacji kryzysowej długotrwałego pozostawania bez pracy.
2. Rozwijanie aktywnych form pomocy osobom bezrobotnym, w tym szczególnie bezrobotnym długotrwale i kobietom.

Kierunki działań do celu szczegółowego 1.

1. Objęcie pracą socjalną osób długotrwale bezrobotnych, tak by zachęcać je do systematycznego poszukiwania zatrudnienia. W szczególności należy dążyć do udzielenia osobom bezrobotnym wszechstronnej pomocy w zakresie: poradnictwa, zapoznania z aktywnymi technikami poszukiwania pracy.
2. Objęcie pomocą materialną rodzin dotkniętych problemem bezrobocia.
3. Współpraca pracowników socjalnych i doradców zawodowych w zakresie organizacji szkoleń i zmiany kwalifikacji osób bezrobotnych.
4. Współudział w programach realizowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego przez instytucje rynku pracy.
5. Większe zaangażowanie się organizacji pozarządowych w udzielanie wsparcia osobom bezrobotnym.

Kierunki działań do celu szczegółowego 2.

1. Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie rozwoju form zatrudnienia na terenie miasta:
 - organizowanie prac społecznie użytecznych,
 - organizowanie prac interwencyjnych i robót publicznych,
 - promowanie klubów pracy i szkoleń.
2. Bieżący monitoring ofert programowych i ewentualne opracowanie projektów mających na celu rozwiązywanie problemu bezrobocia, w szczególności wśród kobiet i osób długotrwale bezrobotnych.
3. Tworzenie przez władze na terenie miasta sprzyjającego klimatu dla organizacji pozarządowych mogących zorganizować Klub lub Centrum Integracji Społecznej.

4. Tworzenie na terenie miasta sprzyjającego klimatu dla potencjalnych inwestorów, mogących tworzyć nowe miejsca pracy.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Miejska w Krotoszynie i Burmistrz Krotoszyna, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Jednostki Organizacyjne Samorządu.

Środki finansowe:

Budżet gminy, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych, funduszy strukturalnych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, samorządowe, pracodawcy, organizacje społeczne ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Cel strategiczny 4.

Budowa zintegrowanego systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień

Cele szczegółowe:

1. Zapobieganie powstawaniu nowych problemów uzależnień.
2. Zmniejszanie rozmiarów problemów, które aktualnie występują.
3. Zwiększenie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z już istniejącymi problemami.
4. Przeciwdziałanie przemocy domowej.

Kierunki działań do celów szczegółowych 1-4.

1. Promowanie zdrowego stylu życia, wolnego od nałogów.
2. Kontynuowanie form profilaktyki, kierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży.
3. Budowanie skutecznych form kontroli prawnej i społecznej nad szkodliwymi formami postępowania osób nadużywających alkoholu.
4. Zwiększenie skuteczności i dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem.
5. Zwiększanie świadomości osób młodych odnośnie zagrożeń wynikających ze stosowania używek.
6. Zwiększenie skuteczności pomocy dla ofiar przemocy domowej, m.in. poprzez zintegrowany program działań – opracowanie programu.
7. Przeciwdziałanie narkomanii – opracowanie programu, który może być częścią przyjmowanego corocznie przez Radę Miejską Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, zawierającego szczegółowe działania w tym zakresie.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Miejska w Krotoszynie i Burmistrz Krotoszyna, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, jednostki organizacyjne gminy Miasta i Gminy Krotoszyn.

Środki finansowe:

Budżet gminy, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Cel strategiczny 5.

Rozwój aktywności obywatelskiej

Cele szczegółowe:

1. Ocena stanu potrzeb społecznych.
2. Ocena możliwości skutecznego reagowania na pojawiające się kwestie społeczne.
3. Zwiększenie współpracy pomiędzy organizacjami pozarządowymi.

Kierunki działań do celów szczegółowych 1-3.

1. Systematyczny monitoring problemów społecznych realizowany przez pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej.
2. Systematyczna analiza zasobów finansowych przeznaczonych na realizację zadań własnych i zleconych.
3. Coroczne informowanie radnych i decydentów o istniejących potrzebach i kwestiach społecznych.
4. Analiza świadczonej pomocy ze względu na efektywność i właściwość adresatów.
5. Zwiększenie liczby pracowników socjalnych do poziomu zgodnego z ustawą.
6. Ciągłe podnoszenie kwalifikacji przez kadrę pomocy społecznej w celu lepszego rozpoznawania i reagowania na pojawiające się kwestie społeczne.
7. Systematyczny monitoring istniejących i rozpoczynających się programów celowych i funduszy, służący ewentualnemu pozyskiwaniu środków zewnętrznych na rozwiązywanie lokalnych potrzeb społecznych.
8. Doskonalenie systemu informacyjnego o możliwościach udzielania pomocy społecznej i wsparcia mieszkańcom miasta, np. poprzez BIP, prasę lokalną, telewizję kablową.
9. Kontynuacja systematycznej współpracy samorządu lokalnego z organizacjami pozarządowymi.
10. Utworzenie Centrum Wolontariatu i Organizacji Pozarządowych.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Miejska w Krotoszynie i Burmistrz Krotoszyna, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Środki finansowe:

Budżet gminy, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

3.3. MONITORING I WDRAŻANIE STRATEGII

3.3.1. MONITORING I EWALUACJA

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegają na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych dolegliwości społecznych. Całościowa ocena wymaga odpowiedzi na pytania o zgodność ocenianej polityki z przyjętymi wartościami i zasadami. Ewaluacja jest działalnością z natury normatywną, gdyż z jednej strony wykorzystuje się w niej istniejące normy, z drugiej zaś w jej wyniku mogą pojawić się propozycje wprowadzenia nowych norm i procedur. Jest także działalnością instrumentalną, ponieważ jej podstawowym celem jest dostarczenie podmiotom polityki społecznej praktycznej wiedzy potrzebnej przy podejmowaniu decyzji.

Elementami skutecznego monitoringu i ewaluacji będą przede wszystkim:

- **Zespół wdrażający strategię.**

Zespół powinien zostać powołany przez burmistrza odrębnym zarządzeniem, a w jego skład mogą wejść m.in.: zastępca burmistrza, dyrektor Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz inne osoby wskazane przez burmistrza.

- **Roczna ocena wdrażania strategii.**

Zespół wdrażający strategię winien się zbierać przynajmniej raz w roku i ocenić poziom wdrażania poszczególnych celów i kierunków działań. Zespół swoją ocenę powinien przekazać burmistrzowi i radzie, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań, np. programów celowych.

3.3.2. WSKAŹNIKI STOPNIA EFEKTYWNOŚCI REALIZACJI STRATEGII

W obszarze polityki społecznej dysponujemy stosunkowo szeroką gamą wskaźników społecznych, za pomocą których możemy skutecznie oceniać poziom wdrażanych w wybranym sektorze zmian. Zespół wdrażający strategię będzie mógł korzystać z szerokiego wachlarza wskaźników odzwierciedlających ważne wartości zakładane do osiągnięcia i ukierunkowujące proces rozwoju.

- W obszarze dotyczącym ludności:
 - przyrost naturalny na 1.000 osób,

- saldo migracji na 1.000 osób.
- W obszarze dotyczącym rynku pracy:
 - udział zarejestrowanych bezrobotnych w ogólnej liczbie czynnych zawodowo,
 - udział bezrobotnych do 30. roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych,
 - liczba poszukujących pracy na jedno wolne miejsce pracy.
- W obszarze dotyczącym dochodów i wydatków ludności:
 - dochody do dyspozycji gospodarstw domowych,
 - dochody na 1 osobę w podstawowych typach gospodarstw domowych,
 - odsetek osób żyjących w ubóstwie,
 - głębokość ubóstwa,
 - udział gospodarstw domowych oceniających swoją sytuację jako złą lub bardzo złą.
- W obszarze dotyczącym oświaty i wykształcenia:
 - liczba ludności z wykształceniem wyższym na 1.000 osób w wieku 25 lat i więcej,
 - liczba ludności z wykształceniem co najmniej średnim na 1.000 osób w wieku 20 lat i więcej.

Dodajmy, że istnieją również wskaźniki – instrumenty polityki społecznej, za pomocą których cele mogą być osiągnięte lub które mogą wspomagać procesy osiągania celów. Są to m.in. procentowe udziały:

- osób dotkniętych problemami alkoholowymi korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,
- osób dotkniętych problemami alkoholowymi należących do klubów AA itp. w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,
- młodzieży wyedukowanej w zakresie zagrożeń alkoholowych w ogóle młodzieży,
- młodzieży wyedukowanej w zakresie zagrożeń związanych z narkotykami w ogóle młodzieży,
- osób dotkniętych problemami narkomanii korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,
- osób dotkniętych problemami ubóstwa korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,

- osób dotkniętych problemami dotyczącymi niepełnosprawności korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami.

Powyższe wskaźniki są w większości dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych instytucji zajmujących się pomocą społeczną. Część danych może być zbierana okresowo poprzez badania ankietowe wśród mieszkańców gminy oraz w kluczowych dla rozwiązywania problemów społecznych instytucjach.

Ostateczny kształt systemu monitoringu powinien zostać skorelowany z projektami, które będą realizowane w ramach strategii. Najpowszechniej wskaźniki lokalnej efektywności osiąganych celów są pogrupowane wokół najważniejszych obszarów realizacyjnych strategii i odnoszą się do poszczególnych zagadnień. Podstawowymi wskaźnikami, jakie mogą być przyjęte dla pomiaru efektywności wdrażania strategii, są wskaźniki ekonomiczne i społeczne.

- **Ekonomiczne:** stopień poniesionych nakładów, koszty jednostkowe uzyskania efektu, ilość środków finansowych przeznaczonych na realizację danego projektu.
- **Społeczne:** liczba programów i projektów socjalnych zrealizowanych w odniesieniu do poszczególnych celów strategicznych, liczba uczestników szkoleń i warsztatów, ocena wartości merytorycznej realizowanych projektów, inicjatywy społeczne w obszarze aktywizacji i integracji społecznej, liczba osób usamodzielnionych.

3.3.3. CECHY PROGRAMÓW I PROJEKTÓW

Strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające budowę i realizację programów celowych zgodnych z przyjętymi kierunkami działań. Programy można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od charakteru danego projektu. Przy budowie projektów znaczenie będą miały środki, które Rada Miejska rocznie będzie przeznaczająca na ten cel. Projekty winny być realizowane w ramach:

- własnych zasobów samorządu (np. projekty MGOPS-u),
- poprzez organizacje pozarządowe,
- poprzez inne instytucje zewnętrzne.

Projekty i programy mogą być przyjmowane przez Radę Miejską stosownymi uchwałami, które winny przybierać formułę załączników do niniejszej strategii. Projekty i programy realizowane w ramach strategii powinny być zgodne z przyjętymi kierunkami działań. Ponadto powinny je cechować: efektywność, skuteczność i celowość.

- **Efektywność** – jest to jedna z najbardziej pożądanых cech polityki społecznej i jednocześnie kryterium jej oceny. Stosowana jest w polityce społecznej w znaczeniach nadawanych jej przez ekonomię, prakseologię i socjologię. Jest to relacja między osiągniętymi bądź planowanymi celami (korzyściami) danego działania a ponoszonymi lub planowanymi nakładami. Można tego dokonać dwoma sposobami: osiągając maksymalny stopień realizacji celu przy danym nakładzie zasobów (zwiększenie wydajności) lub używając minimalnego nakładu środków, by w jak największym stopniu zbliżyć się do realizacji celu (oszczędzanie zasobów). Efektywne programy, realizowane w ramach strategii, rozwiązują jedną kwestię społeczną, nie przyczyniając się do powstania nowych. Służą zachowaniu równowagi między interesami różnych grup społecznych oraz podnoszą poziom zaspokajania potrzeb społeczeństwa, oszczędnie i wydajnie dysponując posiadanymi środkami.
- **Skuteczność** – jest to zgodność między stanem rzeczy, określanym jako skutek danego działania, a zakładanym celem. Skuteczność jest stopniowalna: za skuteczne uznaje się nie tylko działania, których skutki są tożsame z celem, ale i te, które zbliżają do jego osiągnięcia. Skuteczność jest oceną, dla której punktem odniesienia jest wzorzec stanu docelowego. Ten stan docelowy w polityce społecznej może być postrzegany bardziej konkretnie – jako pożądane i zaplanowane zmiany w jakiejś dziedzinie życia społecznego (np. ograniczanie obszarów biedy).
- **Celowość** – jest to cecha oznaczająca dotarcie z danym programem do środowiska osób rzeczywiście go potrzebujących. Ocena celowości powinna się opierać na rzetelnie przeprowadzonej diagnozie problemu.

4. UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w strategii będą realizowane w ramach kierunków poszczególnych działań, w zależności od posiadanych przez samorząd i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych.

Inne dokumenty programowe w zakresie lokalnej polityki społecznej powinny być zgodne z wytyczonymi w niniejszym dokumencie celami strategicznymi i kierunkami działań. Powinny je również rozwijać i uszczegóławiać. Odnosi się to zarówno do programów przyjmowanych przez organy samorządu corocznie, jak i dokumentów wieloletnich, m.in. do:

- Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,*
- Systemu Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną,*
- Programu Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi,*
- Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,*
- Programu Przeciwdziałania Narkomanii.*

Autorzy niniejszego dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania tym wszystkim, którzy przyczynili się do identyfikacji najważniejszych problemów społecznych środowiska lokalnego, oraz mają nadzieję na dalszą współpracę prowadzącą do zmiany społecznej.